

การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง: ผลกระทบและแนวทางแก้ไข

ณัฐวัฒน์ วิเศษสุวรรณ

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ ฦัฐวัฒน์ วิเศษสุวรรณ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ขอดนิล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ธรรมภรณ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ขอดนิล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพมณี เชื้อวัชรินทร์)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย
แจ่มกระจ่าง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และ
สนับสนุนพร้อมทั้งให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ธรรมภรณ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธาน
ในการสอบคุษฎีนิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถินบางเตียว และ ดร.กาญจนา พิบูลย์ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมือง
มาบตาพุด จังหวัดระยอง

ขอขอบพระคุณ คุณเดชฤทธิ์ สิมศิริ รองปลัดเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัด
ระยอง รวมทั้งพนักงานและเจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองมาบตาพุด ที่ให้คำแนะนำ
และความช่วยเหลือการเก็บข้อมูลในภาคสนาม และขอขอบพระคุณชาวชุมชนมาบตาพุดที่ให้ข้อมูล
ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ บิดาและมารดา พี่ น้อง กัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและ
สนับสนุนเสมอมา อีกทั้งลูก ๆ ที่เป็นแรงใจสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

ณัฐวัฒน์ วิเศษสุวรรณ

51811287: สาขาวิชา: การศึกษาและการพัฒนาสังคม; ปร.ด. (การศึกษาและการพัฒนาสังคม)

คำสำคัญ: ผลกระทบ/แนวทางแก้ไข/เทศบาลเมืองมาบตาพุด

ณัฐวัฒน์ วิเศษสุวรรณ: การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง: ผลกระทบและแนวทางแก้ไข (COMMUNITIES IN MAP TA PHUT MUNICIPALITY: IMPACT AND SOLUTION GUIDELINES) คณะกรรมการควบคุมคชฎีนิพนธ์: ศรีวรรณ ยอดนิล, Ph.D., สมหมาย แจ่มกระจ่าง, Ph.D. 186 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบเคราะห์งานวิจัยผลกระทบต่อชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาอุตสาหกรรม 2) ตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน จากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน 3) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ จำนวน 22 เรื่อง สืบหาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนจำนวน 402 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้ร่วมสนทนาซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 13 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า ราคาที่ดินสูงขึ้น เกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค คนต่างถิ่นมากขึ้น ครอบครัวมีความห่างเหิน ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง การจราจรติดขัดและเกิดอุบัติเหตุมากขึ้น ได้รับผลกระทบจากกลิ่น ฝุ่นละออง เสียงและก๊าซพิษ ส่งผลให้คนในชุมชนมีโอกาสเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ สัตว์น้ำจืดสูญหาย น้ำผิวดิน น้ำบ่อน้ำใต้ดิน และน้ำฝนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ และเกิดการกัดเซาะชายฝั่งเป็นบริเวณกว้าง

2. ผลตรวจสอบผลกระทบต่อสภาพจริงในชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินการแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ เทศบาลควรจัดทำแผนและกิจกรรมเสริมสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรมควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารการรับสมัครงานอย่างทั่วถึง ควรสร้างแรงจูงใจให้คนต่างถิ่นย้ายสำเนาทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ในชุมชน ควรจัดทำป้ายจราจรในชุมชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้มงวดในระเบียบการขนส่งและวินัยจราจร ปัญหาเยาวชนครอบครัวและชุมชนต้องเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่นุรหลาน จัดตั้งกองทุนสุขภาพในชุมชน และควรกำหนดพื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตปกครองพิเศษ

51811287: MAJOR: EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT; Ph.D. (EDUCATION AND SOCIAL DEVELOPMENT)

KEYWORDS: IMPACT/ SOLUTION GUIDELINE/ MAP TA PHUT MUNICIPALITY

NATTAWAT WISATSUVAN: COMMUNITIES DEVELOPMENT IN MAP TA PHUT MUNICIPALITY: IMPACT AND SOLUTION GUIDELINES. ADVISORY COMMITTEE: SRIWAN YODNIL, Ph.D., SOMMAI JAMKRAJANG, Ph.D. 186 P. 2016.

The purposes of this research were to 1) synthesize the researches on the impact of industry's development on health, economic, social and environment. 2) compare between the proven impacts, that have been stated in the researches, and the actual situation in the communities. 3) study the solution guideline responded to health, economic, social and environment's impacts of Map Ta Phut Municipality. The study synthesizes 22 researches and theses as well as collecting 402 samples by using questionnaire. Moreover, 13 key informants, who live in Map Ta Phut Municipality, have been included in focus group discussion.

Results

1. Land prices were gradually increased and the infrastructures were developed due to the industry sector. The number of internal migration was expanded. Family relationship has been loosened and elderly were left behind. An excessive of accident causes a traffic jam in the area. The developed industry sector in Map Ta Phut leads to health problems for example a respiratory syndrome. Noise and air pollution was widely found. The number of freshwater animals has been declined. Surface water sources and rain water have been contaminated and unable to use. The erosion of sea cost was broadened.

2. The study compared between the previous research results and the actual situation in the community. The study found that degree of harm can be considered as severely impact was on environment disadvantaged. Moderated severe was economic disadvantaged, social disadvantaged and health disadvantaged. The management process that respond to all those problems was fairly conducted considering with health issues, social issues, environment issues and economic issues.

3. The solution guideline was the Map Ta Phut Municipality has to developed master plan and action plan on empowering the part-time job or self employed for the local villages. Furthermore, factory has to increase a number of vacancies for local villagers in order to persuade internal migration to set up permanent residency. In addition, the traffic sign should be installed adequately as well as impose strictly traffic preventive measures. Human development project should be imposed. Health development fund should be established as well as Map Ta Phut should be considered as a special district.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1	1
.....	1
.....	5
.....	6
.....	6
.....	6
.....	8
.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
.....	11
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา.....	28
.....	35
.....	43
.....	50
.....	57
.....	63
3	68
ตอนที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบ ด้านสุข และด้านสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่มาบตาพุด.....	68
2	70

สารบัญ (ต่อ)

	73
	74
4	75
	และด้านสุขภาพ จากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่มาบตาพุด.....	75
	120
	136
5	142
	142
	151
	159
	160
	169
	170
	173
	186

สารบัญตาราง

1	75
2	120
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับผลกระทบจากการพัฒนาฯ	123
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับผลกระทบของการพัฒนาชุมชน	124
5	125
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับผลกระทบจากการพัฒนาชุมชน	127
7	128
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระบุ	129
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการดำเนินการแก้ไขผลกระทบต่อ	130
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับการดำเนินการแก้ไขผลกระทบต่อ	131
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ การดำเนินการแก้ไขผลกระทบต่อ	132
12	135

สารบัญภาพ

1	9
2	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตก่อนมีโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พื้นที่มาบตาพุดมีความอุดม

อาศัยคิดชายฝั่งทะเลมีอาชีพประมงพื้นบ้านเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล

() 2528

1,442 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.33 มีรายได้โดยเฉลี่ย

99,314.55 บาทต่อปีต่อครัวเรือน (พีระ รัตนวิจิตร, 2536, 118;

, 2529, หน้า 12; , 2543, หน้า 20)

5 (พ.ศ. 2525 - . . 2529)

เฉพาะ 5 แห่ง ซึ่งพื้นที่แถบชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยเป็น 1 ใน 5 ที่ถูกคัดเลือก

และสนามบินอู่ตะเภาซึ่งปัจจัยเหล่านี้ชายฝั่งทะเลตะวันออกน่าจะสามารถขยายตัวเป็นแหล่ง

(, 2525,

หน้า 129) ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2534) จึงได้

กำหนดแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยมีพื้นที่เป้าหมาย 2 บริเวณ คือ ตำบลมาบ

เกี่ยวเนื่องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็น

ทั้งนี้รัฐบาลจะบริการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น

, 2534, หน้า 97) แผนพัฒนาฯ ดังกล่าว

4

พื้นที่กว่า 20,000 และมีโรงงานมากกว่า 300 โรงงาน ศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ด้านกายภาพพบว่า การใช้พื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่เขตควบคุมมลพิษยังสามารถขยาย อุตสาหกรรมได้ โดยการพิจารณาจากพื้นที่อุตสาหกรรมตามผังเมืองรวมมาบตาพุด มี ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมที่ยังไม่ได้ปลูกสร้างอีกประมาณ 20,832

พื้นที่บริเวณมาบตาพุดถูกกำหนดอยู่ในแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2547 - 2561) ที่มุ่งลงทุนครอบคลุมตั้งแต่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นปลาย เนื่องจาก

200,000 ล้านบาท ทำให้รัฐบาลไม่จำเป็นต้องลงทุนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน มีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 1 และ 2 ตั้งอยู่ในพื้นที่มาบตาพุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา , 2554, หน้า 15; , 2550, 15)

เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2535 ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก จัดตั้ง อุตสาหกรรมขึ้นที่ตำบลมาบตาพุดและตำบลห้วยโป่ง รัฐบาลได้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในพื้นที่ บริเวณนี้และบริเวณใกล้เคียงที่จะมีในอนาคต ได้รับการยกฐานะจากเทศบาลตำบล เทศบาลเมืองมาบตาพุด เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2544 มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองระยองและพื้นที่

5

ห้วยโป่ง พื้นที่บางส่วนของตำบลทับมา และตำบลเนินพระ นอกจากนี้ยังมีเกาะ 1 มีพื้นที่โดยรวมทั้งสิ้น 165,565 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่บนบกที่ใช้ประโยชน์ประมาณ 144,565 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 87.32 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนพื้นที่ที่เหลืออีกประมาณ 21,000

ในอดีตช่วงปี พ.ศ. 2535 มีประชากรทั้งสิ้น 23,455 คน . . 2557
 1 ทั้งสิ้น 58,245
 ความหนาแน่นประชากรประมาณ 302.78 คนต่อตารางกิโลเมตร (เทศบาลตำบลมาบตาพุด, 2535,
 16; , 2557, 20)
 . . 2529

เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ ชุมชนมีความ

ให้ชีวิตและครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นถึงร้อยละ 47.4 และไม่แน่ใจร้อยละ 31 ในด้านการ

ชุมชนไม่เห็นด้วยร้อยละ 52.7 และไม่แน่ใจร้อยละ 29.5 การพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้คนใน
 ท้องถิ่นมีงานทำมากขึ้น และคนในท้องถิ่นอื่นย้ายเข้ามาทำงานกันมากขึ้น ชุมชนเห็นด้วยร้อยละ
 42.6 และร้อยละ 60.5 ตามลำดับ ชุมชนเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 27.9 ทั้งสองกรณี นอกจากนี้ชุมชน
 สนับสนุนให้บุตรหลานเลือกอาชีพที่เกิดขึ้นใน

เกษตรกรรม เห็นด้วยร้อยละ 59.7 ไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วยร้อยละ 16.3 (ณรงค์ ต่อสุวรรณ, 2529,
 51-59)

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดในช่วงปี พ.ศ. 2529

. . 2554

ส่วนในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวมีปัญหาต่างๆดังนี้

ระบบทางเดินหายใจ เป็นกลุ่มโรคที่ชาวระยองเข้ารับบริการเป็นอันดับ 1 และสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้ง
 ประเทศและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ป่วยด้วยโรคมะเร็งเพิ่มขึ้น ส่วนโรคมะเร็ง

ปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเกิดเพิ่มมากขึ้นจากการจราจรขนส่งใน

เสียหายในจังหวัดระยองในปี พ.ศ. 2544 - 2549 พบว่าจำนวนการเกิดอุบัติเหตุปี พ.ศ. 2544 เกิดขึ้น
 119 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 59 คน บาดเจ็บ 92 คน ในปี พ.ศ. 2549 เกิดอุบัติเหตุ 336 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต
 178 คน บาดเจ็บ 293 (, 2554, หน้า 155)

เป็นการใช้ที่ดินเพื่อประกอบอาชีพค้าขายและใช้เป็นที่อยู่อาศัย ประชาชน
แรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้

นำเงินที่ได้ไปซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องเสียง หรือของใช้

(, 2543, หน้า 24)

แบบดั้งเดิม เนื่องจากประชากรแฝงที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการอพยพของแรงงานต่างถิ่นเข้า

และกัน ความสัมพันธ์ของผู้คนในท้องถิ่นมีวิถีชีวิตแบบปัจเจกชนมากขึ้น ระบบครอบครัวมี
ขนาดเล็กลงมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความห่างเหินระหว่างสมาชิกในครอบครัวสูงขึ้น

มลพิษทางอากาศ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และการทิ้งขยะพิษ ฯลฯ เป็นต้น (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์
, 2550, 45)

ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม ในด้านมลพิษทางอากาศในปี 2548 กรมควบคุมมลพิษ
" " (Volatile Organic Compounds: VOCs)

กว่า 40ชนิด และในจำนวนนั้นมี 20 ชนิดปริมาณเกินค่ามาตรฐานที่กำหนดของหน่วยงานควบคุม

การทำงานของหัวใจ และระบบประสาท ในด้านคุณภาพน้ำบ่อตื้นจากการวิเคราะห์การปนเปื้อน
ของโลหะหนักในบ่อน้ำตื้นในเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 25 ชุมชน รวม 80 ตัวอย่างในระหว่าง
ปี พ.ศ. 2548 - 2549 พบการปนเปื้อนข

ทุกตัวอย่างน้ำที่ทำการวิเคราะห์จะมีโลหะหนักอย่างน้อย 1 ชนิดเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ

ทวารวดีอาณาจักรปี พ.ศ. 2531 (ฉวีวรรณ สายบัว, 2554, หน้า 113)

. . 2550

59.9 ไม่เคยร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 54.9

ไม่เคยฟ้องร้องทางกฎหมายคิดเป็นร้อยละ 71.0 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 75.5 อดทนและชินกับสภาพ
ปัญหาที่เกิดขึ้นชุมชนมีแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้มาตรการท

(, 2550, 82)

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด มีการศึกษาวิจัย ที่

ปัญหาที่เกิดขึ้น

ที่เกี่ยวข้อง . . 2536

. . 2557

(. . 2559)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.

2.

3.

คำถามเพื่อการวิจัย

1.

. . 2536 . . 2557

2.

3.

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.

2.

3.

(CSR, Corporate Social Responsibility)

38

ขอบเขตการวิจัย

1.

3

1 11

1)

3)

5)

7)

9)

ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดจำนวน 38 ชุมชน

2)

4)

6)

8)

10)

11)	-		
2	15		
1)		2)	-
3)	-	4)	
5)	:	6)	
7)		8)	
9)	:	10)	
11)		12)	2
13)		14)	
15)			
3	12		
1)		2)	
3)	1	4)	
5)	2	6)	
7)		8)	
9)		10)	
11)	-	12)	-
2.		3	:

2.1 เสร็จงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่
 . . 2536 . . 2557

2.2

2.3

3.

58,245

402

4.

(Key Informants)

13

10

นิยามศัพท์เฉพาะ

	1.						38
	3						
	1	11	1)	2)		3)	
4)		5)		6)	7)	8)	
9)	:	10)		-	11)	-	
	2	15	1)	2)	-	3)	-
	4)	5)	:	6)		7)	
8)		9)	:	10)		11)	
12)		2 13)		14)		15)	
	3	12	1)	2)		3)	
14)		5)		2 6)		7)	
8)			9)	10)		11)	
	-	:	12)	-			

2. พื้นที่มบบตาพูด หมายถึง เขตเทศบาลเมืองมบบตาพูด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

3.

4.

4

4.1

4.2

4.3

มลภาวะของกากอุตสาหกรรม คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำทะเล คุณภาพสัตว์น้ำเค็มและ

4.4

กรอบแนวคิดการวิจัย

(Canter, 1996) (2553) (2553)
 4 (Biology or ecology) (Physical resources) (Human values or quality of human utilization) (Quality of life)

(The stage of economic growth theory)

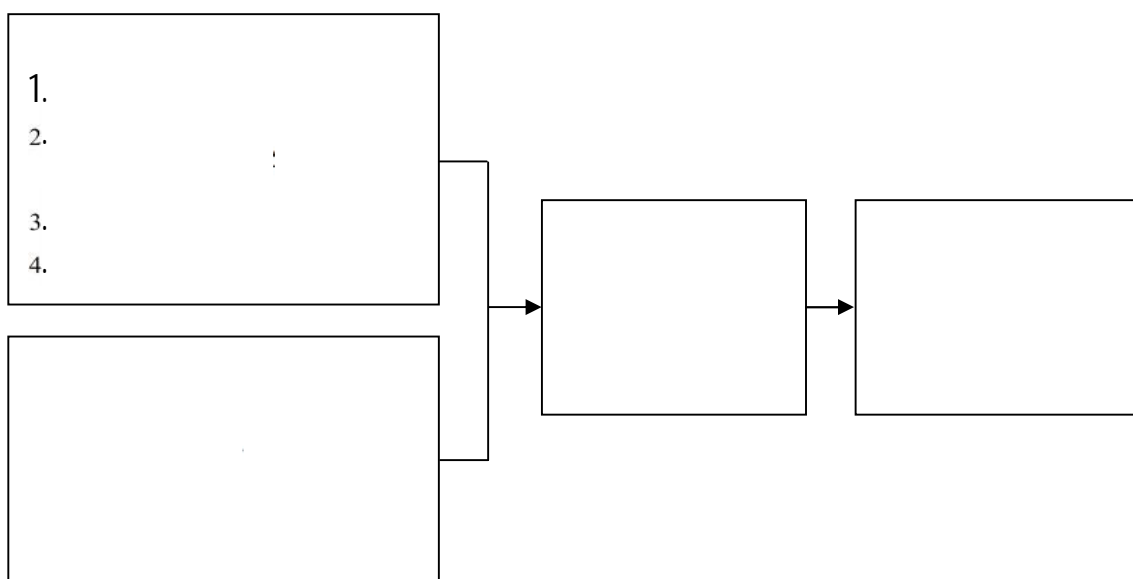
(Rostow, 1990) ที่เน้นการพัฒนา เปลี่ยนฐานเศรษฐกิจ จากการเกษตรกรรมเป็นการลงทุนทางอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Conflict theory)

(Ralf Dahrendorf) ที่เห็นว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมจะรุนแรงมาก

(Modernization theory) (Moore, 1969)

ว่าสภาวะความทันสมัยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทุกด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีเงื่อนไขที่ก่อให้เกิด 4

สิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุด เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบชุมชนในพื้นที่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

:

แนวทางแก้ไข ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.

1.1

1.2 แนวคิดผลกระทบด้านสังคม

1.3 แนวคิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

1.4

1.5 แนวคิดการศึกษาผลกระทบต่อชุมชน

2.

2.1 ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น

2.2 ทฤษฎีความขัดแย้ง

2.3 ทฤษฎีความทันสมัย

3. การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด

3.1 ความเป็นมาขอ

3.2

3.3 แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุด

4.

5.

5.1 ปัญหามลพิษอุตสาหกรรม

5.2

5.3

6.

7.

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

(Impact)

ผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย หรือไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างไม่คาดคิด ทั้งทางตรงและทางอ้อม (ประสิทธิ์ ตงยงศิริ, 2542,

110; , 2527, หน้า 2; , 2541, หน้า 14) ประเภทของ

(Dye, 1982, p. 345; , 2543, 44)

1. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหา (Content)

1.1

1.2 ผลกระทบทางการเมือง หมายถึง ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการจัดผลประโยชน์

"

1.3 ผลกระทบทางกายภาพ หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นทางวัตถุตามธรรมชาติ

1.4

1.5 ผลกระทบทางสังคม หมายถึง ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับวิถีดำเนินชีวิตของ

2.

(Reality) 2

(Objective impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยไม่มีขึ้นอยู่กับ

(Subjective impact)

คนภายในจิตใจต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ (Direction impact)

(Direct impact)

(Indirect impact)

4.

(Value)

(Positive impact)

(Negative

impact) ได้แก่ ผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์

5. การแบ่งผลกระทบตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น (Time) (Shot run impact) (Long impact)

หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคต

6. (Expectation) (Unexpected impact) (Expected impact)

7. การแบ่งผลกระทบตามขอบเขตที่เกิดขึ้น (Scope)

1. แนวคิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economy)

(, 2526, หน้า 2; , 2532, หน้า 109)

แนวคิดว่าด้วยเศรษฐกิจของบุคคล

หน่วยเงินตราซึ่งอยู่ในรูปของธนบัตร เหรียญกษาปณ์ หรือสิ่ง

ดอกเบีย เป็นต้น ประเภทของรายรับ รายจ่าย สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2531, หน้า 2; จีรพร ชีรานนท์, 2526, หน้า 14; กดี สามัคคีธรรม, 2533, หน้า 18)

1.

2.

3.

4.

ส่วนเรื่องรายจ่าย ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1.

1.1 อาหารและเครื่องดื่ม เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อกับข้าว แป้งเนื้อสัตว์ น

1.2 เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

1.3 ยาสูบ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่

1.4 เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกาย

1.5 ทิวอยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าเพลิงและแสงสว่าง ค่าที่ดิน ค่าเช่าบ้าน

1.6

1.7 การบันเทิง การอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ ค่าผ่านประตู อุปกรณ์กีฬา

1.8 การศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าหนังสือ

1.9

2. โภคบริโภคนอก คือ ค่าใช้จ่ายอื่นนอกจากซื้อสินค้าและ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic activities)

2

(Subsistence economic activities)

(Commercial economic activities)

ประกอบด้วยการผลิต กระจายรายได้ การแลกเปลี่ยน และการบริโภค สรุปได้ดังนี้

(, 2551, 7; , 2542, หน้า 131; , 2542,

16)

กิจกรรมทางเศรษฐกิจในแต่ละสังคมนั้น ประกอบด้วย 4 ประเภท คือ

1.

3

1.1 การผลิตขั้นปฐมภูมิ หรือขั้นแรก เป็นการผลิตที่ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

1.2

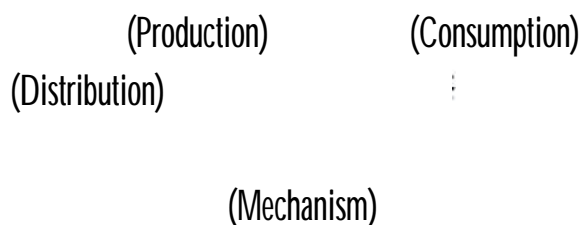
1.3 การผลิตขั้นตติยภูมิ หรือขั้นที่สาม เป็นการผลิตในลักษณะการให้บริการ เช่น เคลื่อนย้ายจากการผลิตขั้นที่หนึ่งไปยังขั้นที่สาม และไปสู่ผู้บริโภคได้สะดวกรวดเร็ว มีคุณภาพ

2.

3. การแลกเปลี่ยน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประโยชน์ในการผลิตหรือการบริโภค การแลกเปลี่ยนจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ

4. การบริโภค คือ การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาเพื่อสนองความ

ความสำคัญของเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญสามารถสรุปได้ ดังนี้ (วิ
2536, หน้า 5; , 2533, หน้า 12; , 2539, หน้า 4)

เศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญของสมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของนักการเมือง

ส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐศาสตร์สังคม ต้องทำงานเพื่อให้ได้ความต้องการนั้นมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง รายได้ การสร้าง ฐานะความเป็นอยู่ หากประชาชนมีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้นก็จะทำให้ ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากนี้เศรษฐกิจยังเป็นปัจจัยที่

2

1.

ของมนุษย์เพื่อการดำรงชีพ ถ้าบุคคลใดมีเศรษฐกิจดี สามารถทำงานมีรายได้เพียงพอที่จะหาซื้อสิ่ง
ที่มีความจำเป็นไม่มีหนี้

ไม่ดี มีรายได้ไม่เพียงพอ มีหนี้สิน ไม่มีงานทำ การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นจึงไม่มีความสุข

2.

2. แนวคิดผลกระทบด้านสังคม (Society)

2

41;

, 2539, หน้า 26;

, 2538, หน้า 78)

4

(

, 2551, หน้า 4-6)

1.

(Population)

อย่างเป็นระเบียบในพื้นที่

หนึ่ง ๆ อย่างน้อย 2 คนขึ้นไป คุณสมบัติของประชากรในแต่ละสังคมย่อมสะ

2.

(Relationship & Interaction)

3. (Social organization)

2

3.1

(Folkways)

(Morals)

" (Norms)
(Laws)

3.2

ร่วมมือ สิทธิและหน้าที่ที่พึงมีต่อกัน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการปฏิบัติตาม " (Status)
" (Role)

4. (Social institution)

กระบวนการและวัตถุอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อ

5

4.1 (Family institution)

นับเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดและเก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ แต่ละสังคมจะกำหนดรูปแบบของครอบครัว

4

4.1.1 ครอบครัว (Nuclear family)

2

4.1.2 (Extended family)

2

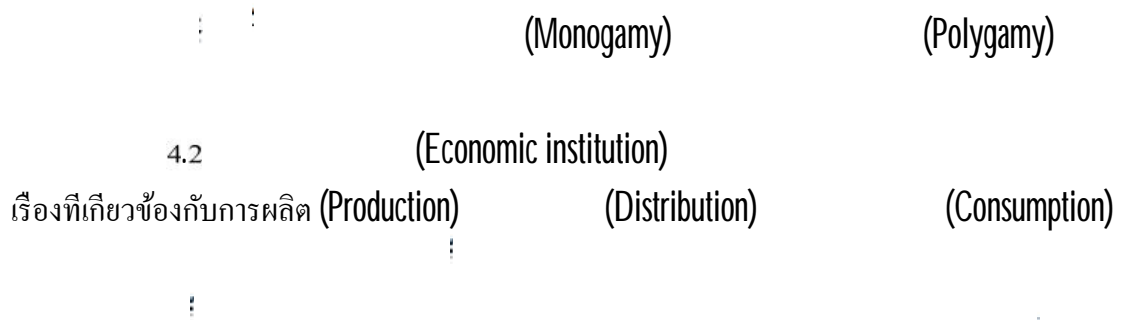
ทั้งปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ น้ำ อ่า และลูก ๆ อยู่ร่วมกันโดยทั่วไปพบในสังคม

4.1.3 (Compound family)

2 ครอบครัว ซ้อนอยู่ภายใต้หัวหน้าครอบครัว เดียวกัน เช่น การที่ผู้ชายนำภรรยาหลายคนมาอยู่ใน

4.1.4 (Essential family)

หน้าที่ได้ อาจเป็นเพราะเสียชีวิตหรือทอดทิ้ง แม้จึงเป็นกำลังหลักสำคัญของครอบครัว

4.3 สถาบันศาสนา (Religion institution) หมายถึง สิ่งที่เป็นระบบความเชื่อและรูปแบบปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อนั้น ๆ

4.4 (Political and governmental institution)
 กระบวนการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งใน
 ความสงบเรียบร้อย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การปกครองเป็นกระบวนการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อ
 ควบคุมบรรทัดฐานของสังคม การเมืองการปกครองจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ (Authority)
 (Legitimacy)

4.5 (Education institution) เป็นระบบที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อทำ
 (Socialization) ซึ่งจำเป็นต้องมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

ที่แตกต่างกัน ซึ่งสถาบันการเมืองการปกครองมักเข้ามามีบทบาทอย่างมากในกา

ในสังคม โดยเฉพาะ โครงสร้างและความสัมพันธ์ของสังคมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม มีการจัดระเบียบโดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลต่อพื้นฐานทางโครงสร้างของสังคมทั้งหมด

(, 2538, หน้า 2;

, 2541, หน้า 110) รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนไปมี 4

(, 2536, หน้า 112)

1. การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมือง คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพที่เกิดขึ้นใน

:

2. การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย คือ การเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคมเป็นการพัฒนาเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโต ซึ่งมีลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่

:

3. การเปลี่ยนไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม คือ กระบวนการที่เกี่

4. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ระเบียบบริหารราชการ คือ กระบวนการจัดระเบียบทาง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

:

:

จากภายนอกและการถูกสังคมภายนอกกระตุ้น ดังนั้นปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสรุปได้คือ

(, 2537, หน้า 306; , 2539, หน้า 108)

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ในอดีตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาก

ที่ก้าวหน้ามากขึ้น จนสามารถหาทางป้องกัน

2. การเปลี่ยนแปลงประชากร ในเรื่องของขนาดหรือการกระจายของประชากร
3. การติดต่อ ซึ่งสังคมใดที่มีการติดต่อกับสังคมอื่น มักเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มากกว่าสังคมที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว
- 4.
5. ซึ่งอาจจะเป็นในลักษณะทั้งการยอมรับและการต่อต้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของสังคมนั้น ๆ
6. ซึ่งอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่กับความจำเป็นที่
7. พื้นฐานทางวัฒนธรรม ในแง่ของการเพิ่มพูนความรู้และเทคนิคที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประดิษฐ์คิดค้น หากพื้นฐานทางวัฒนธรรมเจริญขึ้น การเพิ่มจำนวนสิ่งประดิษฐ์และค้นพบ

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้น 2 (,
 2527, หน้า 72; , 2541, หน้า 120)

อาจจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อุดมสมบูรณ์ด้วยปัจจัย 4 สำหรับชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค อันได้แก่ อาหารการกิน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย รวมทั้งการได้รับการบริการทางด้านสาธารณสุขต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ส่วนในแง่อื่น ๆ นั้น บุคคลอาจได้รับการศึกษา

ผลกระทบทางลบ หากมองในแง่ของหลักการแล้ว การเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเกิดขึ้น
 รวมถึงการต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็วและมีจำนวน

แต่บางคนอาจปรับไม่ทัน รวมทั้งไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จนกลายเป็นการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ได้ และถ้าหากผู้ที่ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่รอบครัวเดียวกันหรือองมีการพบปะสังสรรค์กันอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือ เป็นรอยร้าวที่ไม่อาจเชื่อมต่อกันได้ นำสู่ปัญหาสังคม อาทิเช่น ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย

3. แนวคิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

(Environment) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรทุกประเภท และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนเมือง สิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และ
 ถจำแนกสิ่งแวดล้อมออกเป็น 4 มิติ ดังนี้ (, 2545, หน้า 2-3;
 , 2540, 2)

1. มิติทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์

2.

มลพิษ ซึ่งทั้งนี้ก็เพื่อสนองความต้องการของตนเอง

3. มิติของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม คือ เมื่อมีการใช้ทรัพยากรด้วยเทคโนโลยีใดก็ตาม

4. มิติมนุษย์ หรือเศรษฐกิจสังคม เกี่ยวข้องกับมนุษย์ได้สร้างพฤติกรรมของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อม ทั้งระบบสิ่งแวดล้อมย่อย หรือทั้งระบบสิ่งแวดล้อม ซึ่งมิติมนุษย์ประกอบด้วย

2

(, 2542, หน้า 5;

, 2543, หน้า 5-6)

1.

2

1.1 สิ่งแวดล้อมที่มี

1.2 สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต หรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ดิน

2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ สิ่งที่มีรูปธรรม มองเห็นจับต้องได้ ส่วนใหญ่เป็น

2.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือไม่มีตัวตน และ

!

(, 2541, หน้า 539)

1. การใช้ทรัพยากรมากเกินไปจนความสามารถต่อการปรับตัวของระบบสิ่งแวดล้อม เช่น

2. การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อนำทรัพยากรมาใช้สนองความต้องการของมนุษย์

3.

4. มีผู้ใช้ทรัพยากรมากเกินไป ทั้งนี้เพราะประชากรมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและ

5.

!

6. เกิดมลสารใหม่หรือเพิ่มขึ้นจากเดิมจากการใช้ทรัพยากร เช่น การใช้สารปราบศัตรูพืช

!

เพิ่มขึ้น

7.

และสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ กับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ มีแนวทางการจัดการ ดังนี้ ((, 2539, หน้า 22; , 2545, หน้า 95)

1. การบูรณะฟื้นฟู เป็นการฟื้นฟูสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อม

2. นอรัรักษา เป็นการอนุรักษ์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้มีการใช้ที่

3. การส่งเสริม โดยการใช้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง

4.

5. การลดปริมาณของเสีย เช่น การนำสิ่งที่ใช้แล้วมาแปรรูปให้ใช้ได้ อีก และการนำของ

6.

(, 2553, หน้า 6; , 2536, หน้า 31-32)

1. การบังคับใช้กฎหมาย การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้

ไปได้ตามนโยบาย และตามแผนที่กำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าหากไม่มีกฎหมายเป็น

ไม่ก็ขึ้นอยู่กับ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเป็นหลัก

2. การวางแผนสิ่งแวดล้อม เป็นการให้มีการพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมในการวางแผน ตั้งแต่ในระยะแรก ทั้งในระดับประเทศแล

สิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนา และนำมาพิจารณาร่วมกับทางเศรษฐกิจและสังคม

3. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมมีขอบเขตที่

แต่เริ่มแรก การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นที่

สิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

3.1

3.2 ทรัพยากรด้านชีวภาพ เช่น สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย รวมทั้งสัตว์ พืช สิ่งมีชีวิตที่หายาก

3.3

3.4

4. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบที่จะช่วยให้รัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายที่ถูกต้อง เพื่อการพัฒนาและป้องกันการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม งานกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมนี้ ควรต้องคำนึงถึง

5. การสนับสนุนด้านงบประมาณ แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องมีการลงทุนทั้งทางด้านกำลังเงินและกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการที่เป็นของรัฐบาล ดังนั้น การสนับสนุน

6. การสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและภัยที่อาจเกิดขึ้น

สิ่งแวดล้อมที่ได้ผลดีที่สุด เพราะการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันจะ

จึงเป็นพื้นฐานของการจัดการสิ่งแวดล้อม

7.

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

4. แนวคิดผลกระทบต่อด้านสุขภาพ

(Health)

(Physical health)

(Mental health)

(Spiritual well-being)

และวารสาร เกี๋ยงไกรศักดิ์, 2549, หน้า 9;

, 2548, หน้า 31-32)

1.

2.

3.

4. ร่างกายมีความแข็งแรง สามารถทำงานได้นาน ๆ ไม่เหนื่อยเร็วและไม่เสื่อม

5.

6.

7.

8. ผิวหนังมีความสะอาดเกลี้ยงเกลา สดชื่น เปล่งปลั่ง

9.

10.

ตัวอย่างมีความสุข สุขภาพทางจิตที่ดีย่อมมีผลมาจากสุขภาพทางกายที่ดีด้วย

1.

2. มีความกระตือรือร้น ไม่เหนื่อยหน่ายท้อแท้ใจ หรือหมดหวังในชีวิต

3.

- 4.
- 5.
- 6.
7. รู้จักตนเองและเข้าใจบุคคลอื่น
8. มีความเชื่อมั่นตนเองอย่างมีเหตุผล
- 9.
- 10.
11. มีความปรารถนาและยินดีเมื่อบุคคลอื่นมีความสุข ความสำเร็จและมีความปรารถนา

(Spiritual happiness)

ประณีต คิมีคำ เมื่อใดที่เราว่างจากตัวตนหรือความเห็นแก่ตัว จิตวิญญาณของเราที่สูงขึ้น เรียก
พัฒนาการทางจิตวิญญาณหรือพัฒนาการทางคุณค่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวเท่านั้นที่มีมิติทาง

(Complete well-being) (Physical) (Mental)
(Social) (Spiritual)

มีสภาพแวดล้อมที่ดี และไม่ได้รับบาดเจ็บ ไม่พิการ สุขภาวะทางจิตใจ ได้แก่ การมีความคิดที่เป็น
อิสระ ผ่อนคลาย ไม่มีภาวะเครียด สุขภาวะทางสังคมบ่งชี้ถึงการอยู่ร่วมกันที่ดีในระดับต่าง ๆ

(Caring new consciousness) (Compassion) (Spiritual revolution)

(Health behavior)
 (, 2541, หน้า 23;
 , 2537, หน้า 50; , 2534, หน้า 18; เท็ควิชั่น, 2543, หน้า 31)
 พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อสุขภาพของบุคคล

พฤติกรรมสุขภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุด จะแสดงออกมาตามความรู้สึกร

และองค์ความรู้อื่น ๆ นอกจากนี้ยังรวมทั้งลักษณะบุคลิกภาพ ความรู้สึก
 และอารมณ์ ลักษณะอุปนิสัย และรูปแบบพฤติกรรมที่เด่นชัด การกระทำและนิสัยซึ่งเกี่ยวข้อง

5. แนวคิดการศึกษาผลกระทบต่อชุมชน

(Social ecology
 changes)

มสมมูลของระบบธรรมชาติเดิมไว้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวก

4 (Physical resources)

(Biology or ecology)

(Human values or quality of human utilization)

(Quality of life)

(Canter, 1996, 87-91; , 2553, 36-39; , 2553, 8-51)

1. (Physical resources)

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลกระทบต่อทางสังคมหรือเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลกระทบต่อ มีประเภท และ

1.1

1.2

1.3

1.4

1.5 น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน ประเด็นที่ศึกษาได้แก่ แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ คุณภาพน้ำ และ

1.6 น้ำทะเล ประเด็นที่ศึกษาได้แก่ ลักษณะทางสมุทรศาสตร์ คุณภาพน้ำ การหมุนเวียนของน้ำ และการแบ่งชั้นของน้ำ (Stratification)

1.7 (;)

∴ (Inversion)

1.8

2. (Biology or ecology)

ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อระบบนิเวศ และสิ

2.1 สัตว์และพืช ประเด็นที่ศึกษาคือ ระบบนิเวศสัตว์ ระบบนิเวศพืช สัตว์บก สัตว์น้ำ นก ชนิด ปริมาณ การแพร่กระจาย แหล่งที่อยู่อาศัย และการอพยพย้ายถิ่น

2.2

2.3 พื้นที่นิเวศพิเศษ ประเด็นที่ศึกษาคือ พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่ชั้นลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2

3. (Human values or quality of human utilization)

รวมทั้งทุนทางสังคมอื่น ๆ มีประเภท และประเด็นที่ศึกษา อาทิเช่น

3.1 น้ำดื่ม น้ำใช้ ประเด็นที่ศึกษาคือ แหล่งน้ำ ปริมาณ คุณภาพ และคว

∴

3.2

3.3 โครงสร้างพื้นฐาน ประเด็นที่ศึกษาคือ แหล่งที่มา ชนิด ประเภท ความเพียงพอต่อ

3.4 การเกษตรกรรม ประเด็นที่ศึกษาคือ การพัฒนาการเกษตร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3.5

3.6

3.7 นันทนาการ ประเด็นที่ศึกษาคือ รูปแบบ ลักษณะการใช้พื้นที่นันทนาการ พื้นที่

3.8

4. (Quality of life)

ต่อคุณภาพของประชากร การตั้งถิ่นฐาน การเติบโตของชุมชน องค์กรชุมชน ความปลอดภัย

4.1

() :

4.2 การสาธารณสุข ประเด็นที่ศึกษาคือ อัตราการเจ็บป่วย โรคระบาด โรคประจำถิ่น

4.3

4.4

4.5

4.6 สุนทรียภาพ ประเด็นที่ศึกษาคือ คุณค่าความงดงามของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

(Theory)

(Truth)

ของศาสตร์ แต่เป็นความจริงอยู่ชั่วเวลาที่ยังไม่มีการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical data)

มาพิสูจน์หักล้าง ดังนั้นการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา จึงมีประโยชน์ต่อการประยุกต์

1. : จัยที่จะช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2. ช่วยชี้แนะแนวทางไปสู่ทิศทางที่เหมาะสม ก็คือขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง ซึ่งสามารถวางแผนพัฒนาล่วงหน้าได้

3. ช่วยแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการพัฒนา ซึ่งเตรียมพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะดำเนินงาน หรือเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการ

แนวความคิดในการพัฒนานั้นมีมากมาย ซึ่งแต่ละกลุ่มและแต่ละทฤษฎีจะมองจุดของ

อีกช่วงเวลาหนึ่งไปทุกอย่าง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดทฤษฎีต่าง ๆ มากมาย (, 2526, หน้า 112)

1. ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น (The stage of economic growth theory)

(Rostow, 1990, pp. 4-16)

การพัฒนาารัฐในประเทศโลกที่ 3 หรือประเทศกำลังพัฒนา เป็นทฤษฎีที่เน้นหนักไปในทางการ

ในการศึกษา เขาสรุปว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะเป็นลำดับขั้น และมี 5 ขั้นตอนคือ

1. (Tradition society)

คือ การเกษตรนั้นยังไม่มีเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากนัก ผลผลิตจึงมีน้อย ครอบครัวเป็นหน่วยงานสังคมที่สำคัญที่สุด ทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

2. (Precondition for take-off)

กับสังคมภายนอกมากขึ้น เพราะการคมนาคมติดต่อกันสะดวกสบายขึ้น สถาบันทางสังคมเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างชัดเจน การประกอบอาชีพเริ่มพัฒนามากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ มีการขยายตัวเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิต ผลผลิตกลายเป็นการผลิตเพื่อส่งขายมากขึ้น ขั้นนี้เทคโนโลยีวิธีการใหม่ ๆ มาใช้มากขึ้น มีการลงทุนพื้นฐานอย่างกว้างขวาง

3. (Take-off stage)

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวดเร็วมาก มีโครงสร้างทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สังคมเมืองได้เกิดขึ้นและขยายตัวอย่าง

4. (Drive-to maturity stage) ขั้นนี้เป็นผล

จากขั้นที่ 3 เมื่อ

สบายมากขึ้น เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีมากขึ้น มีการประยุกต์

วิธีทุนแรงเข้ามาใช้แทนแรงงานคนมาก สภาพภาพของคนในสังคมส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงที่

5. (Stage of high mass consumption) เป็นขั้นที่สมาชิกในสังคม

วิถีชีวิตส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น ประชาชนมีการบริโภคที่สมบูรณ์โดยทั่วหน้ากัน มีการจ้างงานเต็มที่ ประชาชนจะมีความรู้สึกมั่นคง ดำรงอยู่ใน

(Rostow)

(, 2538, หน้า 136)

- 1.
2. เปลี่ยนฐานเศรษฐกิจจากเกษตรเป็นอุตสาหกรรม โดยเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น
- 3.
- 4.
5. ใช้กลไกของตลาดเป็นเครื่องกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมให้มีการเปิด
6. รัฐทำหน้าที่สนับสนุนให้เกิดการลงทุน โดยรัฐจะเป็นผู้ลงทุนในโครงการขั้นพื้นฐาน

อาจสร้างบรรยากาศเพื่อการลงทุน เช่น การยกเลิกการเก็บภาษีอากร การปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อ

7. รัฐกำหนดค่าจ้างแรงงานให้อยู่ในระดับต่ำ เพื่อให้ให้นักลงทุนสามารถเห็นผลกำไร

8.

9.

(Top-down approach)

ซึ่งข้าราชการจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา เป็นตัวเร่งเพื่อให้เกิดความเจริญขึ้นในทุกส่วนของ

2. ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)

1.

2.

3.

กันบรรลุป่าหมายนั้น อันเป็นเหตุให้มีการกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มได้

เป็นการต่อสู้ระหว่างคนมีกับไม่มี คนมีเงิน มีอำนาจ กับคนที่ไม่มีทั้งเงิน และอำนาจที่มีจำนวน

(, 2538, 55-56)

(Ralf Dahrendorf)

ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกัน ในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority)

กลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคม สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับ

(Guasi-groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็มี

(Latent interest)

ผลประโยชน์ของตนเอาไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่ง

กัน ระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการ และ

การประสานประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ และเสนอความคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม

เป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมอื่น ๆ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม

ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงได้

(,2538, 60-62)

(,2550, 81-90)

1. การพยายามหลีกเลี่ยงเป้าหมายที่ไปด้วยกันไม่ได้ หากเป็น
ทำให้ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในเวลาพร้อมๆกันนั้นต่างกันออกไป เพื่อลด

2. การเบี่ยงเบนประเด็นความขัดแย้งจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่งที่สามารถ

3.

4.

5.

6. การป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

3. ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization theory)

เป็นทฤษฎีการพัฒนาที่มองว่าสังคมที่ล่าช้าในประเทศพัฒนาน้อย จะต้องผ่าน

(industrialization)

(mechanization)

ไม่เอื้ออำนวย แต่ในที่สุดทุกสังคมก็จะพัฒนาไปในลักษณะเดียวกัน เมื่อสังคมทันสมัยขึ้น การพัฒนาทางการศึกษา และการบริการทางสังคมจะมีมากขึ้น ประชาชนมีสิทธิ มีเสียงมากขึ้น

ประเทศต้นแบบ คือกลุ่มประเทศใน โลกตะวันตก ดังนั้นการที่ประเทศกำลังพัฒนาจะใช้วิธีการแ

(, 2557, 141)

สภาวะความทันสมัยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทุกด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม

4 (Moore, 1969)

1.

2.

เคลื่อนย้าย หรือ อินเทอร์เน็ตได้อย่างเสรี แรงงานสามารถโยกย้ายได้อย่างเสรี และการแลกเปลี่ยน

3.

4.

5 ปีข้างหน้า จะมีถนนเพิ่มขึ้นก็สาย มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอีกก็โรง มีอาคาร

รูปแบบการพัฒนาแบบทันสมัยนี้ ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเห็นผลอย่างชัดเจน ทั้งนี้

ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวใน 3 รูปแบบ คือ

1.

ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้มากเป็นพิเศษ

2.

ก้าวไกลออกไปจากสภาพของความเป็นจริงในขณะนั้น เช่น คนยากจนที่จะใช้ชีวิตแบบหรูหรา ฟุ่มเฟือย เมื่อมีเงินนิดหน่อยก็ไปนั่งร้านอาหารราคาแพง เพื่อสนองความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมั่งมี ทั้งนี้เพราะจิตใจได้เคล็ด

3. การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมหรือทาง เศรษฐกิจ เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูงขึ้น ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานมากขึ้น มีความรู้

สังคม หรือเมื่อมีรายได้มากขึ้น ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นก็เกิดการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจขึ้นเป็นต้น ความทันสมัยที่สมบูรณ์นั้นก็คือ คนในสังคมนั้น ๆ มีการเคลื่อนไหวทั้ง 3 ประการไป ะสม หากการเคลื่อนไหวตัวใดตัวหนึ่งเคลื่อนไหวไปเร็วมาก ในขณะที่ตัวอื่น ๆ เคลื่อนไหวตามช้า จะทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย การพัฒนาตามแนวทางนี้

3

ควบคุมให้การเคลื่อนไหวนั้น ดำเนินไป

3

1.

:

2.

3.

นและการใช้เครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น

4. วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการเป็นแบบเป็น

5. เกิดเมืองเพิ่มขึ้นและมีการขยายตัวของสังคมเมือง

6.

7. (Entrepreneur) เพิ่มขึ้น
8. มีการเปลี่ยนแปลงระบบความเชื่อของคนจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ครอบครัว และ
- 9.
10. างสังคมต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น
11. การจัดระเบียบทางสังคมใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ทั้งหลายที่ได้รับอิทธิพลจากการแผ่ขยายอำนาจของประเทศตะวันตก เกิดการเปลี่ยนแปลงจาก

สาธารณูปโภคต่าง ๆ โรงพยาบาล และ โรงเรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้

สิริสุนทร, 2547, หน้า 92-93)

การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด

1. ความเป็นมาของการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ประเทศไทย

ปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สภาพการณ์ดังกล่าวได้ส่งผล

เพิ่มการใช้ประโยชน์จากแหล่งพลังงานอื่น ๆ จากแหล่งภายในประเทศ เช่น ลิกไนต์ พลังงานน้ำ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 จึงมีแนวทางการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายฝั่ง

ประกอบด้วยพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งที่

ภูมิภาค เพื่อใช้เป็นเขตอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

รัฐมีแนวทางส่งเสริมให้เกิดการกระจายอุตสาหกรรมไปยังพื้นที่

. . 2522

13.4

. . 2519-

2522 สูงถึงร้อยละ 12.4 ต่อปี ซึ่งนับว่าสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ และของทั้งประเทศ โดยเฉพาะสาขา อุตสาหกรรมพบว่ามีส่วนการผลิตสูงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ถึงร้อยละ 30.8 ของผลผลิต นอกจากนี้

1. เป็นบริเวณที่ท่อก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาขึ้นฝั่งและจะเป็นที่ตั้งของโรงแยกก๊าซ ธรรมชาติซึ่งสะดวกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ

2. อยู่ในพื้นที่บริเวณอ่าวทะเลเปิด ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งของอ่าวไทยตอนใน

3.

พัฒนาอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพและปริมณฑลดึงดูดการพัฒนากลับไป ทำให้พื้นที่ชายฝั่งทะเล

4. มีท่าเรือพาณิชย์สัทธิบและสนามบินอู่ตะเภาที่สามารถใช้งานได้อยู่แล้ว

5. พื้นที่บริเวณนี้มีศักยภาพสูงที่จะพัฒนาเป็นแหล่ง

เนื่องจากมีที่ดินขนาดใหญ่เพียงพอ มีประชากรอาศัยอยู่ไม่หนาแน่นประกอบทั้งมีโครงสร้าง

ความเหมาะสม ดังที่กล่าวข้างต้นจึงมีการกำหนดการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ไว้

5.1

5.2

5.3

5.4

5.5

5.6

พื้นที่พัฒนาหลักซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก คือ พื้นที่บริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง และพื้นที่บริเวณแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี กล่าวได้ว่า

:

นเพื่อเพิ่มกำลังอัตราการจ้างงานมากขึ้น ต้องมีอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

:

2-11; (, 2554, , 2543, 7)

3.2 มาบตาพุดคอมเพล็กซ์

:

. . 2528 ได้แก่

(.)

4

นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย และนิคมอุตสาหกรรมอาร์ไอแอล รวมพื้นที่อุตสาหกรรมทั้งหมดประมาณ 20,000 ไร่ มีโรงงานทั้งหมด 138 ราย มูลค่าการลงทุนรวม 910,000

30,000 " "

รายละเอียดประกอบอุตสาหกรรมและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

1.

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตั้งอยู่เลขที่ 1

จังหวัดระยอง มีพื้นที่ประมาณ 10,215 8,215

รองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และพื้นที่ชุมชนเมืองใหม่ 2,000

2,919 2,886 33 ไร่ เพื่อรองรับความต้องการด้านที่

พักของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนในเขตพื้นที่ชุมชน

เมืองใหม่ เป็นหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เพื่อจัดตั้งไว้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ

1.1

67

ๆ ได้แก่ ปิโตรเคมี ปุ๋ยและผลิตภัณฑ์เคมี เหล็ก โรงกลั่นน้ำมัน และ

1.2 ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมท่าเรืออุตสาหกรรม มีทั้งสิ้นจำนวน

10

การผลิตน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม

2.

()
()

3,329

ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นประเภทอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางด้านปิโตรเคมีหลัก มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 41 แห่ง ประกอบด้วยอุตสาหกรรมประเภท

3.

นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย มีพื้นที่โดยประมาณ 3,220.25

8

4.

พื้นที่โครงการทั้งหมด 540 ไร่ ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

5

5.

นิคมอุตสาหกรรมอาร์ ไอ แอล ตั้งอยู่บริเวณทิศเหนือถนนสุขุมวิท หรือฝั่งทิศตะวันออกของถนนสาย 3191 มีพื้นที่โดยประมาณ 1,700

6

3. แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณมาบตาพุด

นโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง มีนโยบายและแผนพัฒนาที่

(, 2545, หน้า 6-14;
, 2552, 6-9)

1.

อุตสาหกรรมหนักในชายฝั่งพื้นที่ทะเลตะวันออก โดยการนิคมอุตสาหกรรมได้ร่วมกับสำนักงาน

8 ปี รวมทั้งได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าร้อยละ 75

การลงทุนของรัฐบาล เป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักลงทุนไปลงทุนในพื้นที่อุตสาหกรรม

2.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยมาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้
นได้เอง และตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290

เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาของรัฐด้านอุตสาหกรรม

(Top Down) โดยที่ท้องถิ่น

กำหนดและตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆซึ่งมีผลกระทบกับท้องถิ่น

3. แผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard: ESB)

แผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard)

รุกในการพัฒนาประเทศ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 และได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5

และ 6 (2525 - 2534) เพื่อให้ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัด

แห่งใหม่ของประเทศ การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ดำเนินการตามแผนการพัฒนาพื้นที่ บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกแล้วเสร็จ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 พ.ศ. 2524 - 2537 สามารถ

แข่งขันกับตลาดโลกและกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพฯ ผู้พื้นที่

ประชากรที่อพยพจากกรุงเทพฯ และภาคอื่นเข้าไปอยู่ในพื้นที่

ระยะที่ 2 พ.ศ. 2538 - 2548 สามารถเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจ

ประชากรจากกรุงเทพฯ และปริมณฑลได้เพิ่มขึ้น ควบคู่ไปกับการยกระดับพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออกให้เป็นประตูเศรษฐกิจของประเทศที่สามารถเชื่อมโยงการขนส่งต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

4

1.

พื้นฐานหลักระยะที่ 1 และพื้นที่ตอนใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่ม

2.

เทคโนโลยีขั้นสูง โดยพัฒนานิคมอุตสาหกรรมใหม่ที่ไม่มีปัญหามลพิษและพัฒนาท่าเรือน้ำลึกใน ระยะต่อเนื่องพร้อมทั้งพัฒนาระบบการขนส่งทุกรูปแบบให้เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

3. พัฒนาแหล่งน้ำและระบบจัดสรรน้ำ โดยเร่งพัฒนาแหล่งน้ำ ระบบท่อส่งน้ำระบบ

ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาระยะยาว รวมทั้งการบรรเทาอุทกภัยและ แก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ภาคตะวันออก ตลอดจนสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

4. พัฒนาการบริการพื้นฐานทางสังคม โดยการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อ

ตามการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ระยะที่ 2 มีปัญหาอุปสรรค

1.

2.

3. ปัญหาความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพ

4.

เอกชนและชุมชนที่เพิ่ม

ระยะต่อไปของการพัฒนามีแนวทางที่จะพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกอย่าง

(Eco industrial

town)

1.

3Rs

Reduce, reuse, recycle

(Resource circulating society for zero waste or zero mission)

2.

เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อควบคุมการปล่อยมลพิษและเป็นแหล่งทุนเงินใจผ่อนปรน

3.

4.

บุคลากรที่มีขีดความสามารถในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถและ

5.

/

เป็นวิทยาศาสตร์และเชื่อถือได้สำหรับการแก้ปัญหาในพื้นที่ และเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีให้มีความ

6.

4. แผนแม่บทอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ 3 (. . 2547 - 2561)

แผนแม่บทอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ 3 จัดทำขึ้นด้วยเหตุ

4.1 อุตสาหกรรมปิโตรเคมีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

ยิ่งถ้าธรรมชาติซึ่งเป็นทรัพยากรปิโตรเลียมหลักของประเทศ อีกทั้งอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็น

อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์

4.2

(PE, PP, PVC PS/ EPS)

พ.ศ. 2545 เท่ากับ

37.8 กิโลกรัม ในขณะที่หลายประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เกาหลีใต้ อเมริกา และไต้หวัน

4.3 อุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยขาดทิศทางและปรัชญาการพัฒนาในอนาคต

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดทำแผนแม่บทฯ คือเพื่อให้

4.4

(Strategic Policy)

(. . 2538) ทำให้

ทั้งนี้พื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง จังหวัดระยอง เป็นพื้นที่เป้าหมายของแผน

3

(Cluster concept)

เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เนื่องจากโรงงานในคลัสเตอร์จะสามารถร่วมมือกันได้

ใกล้เคียงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 3 เนื่องจาก

1) มีโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่พร้อมอยู่แล้ว การขยายการผลิตในพื้นที่
มาบตาพุดจะช่วยเพิ่มการใช้งาน โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้มากขึ้น ต้นทุนค่าขนส่งต่อหน่วย

Economy of scale

2) ทำให้เกิดคลัสเตอร์ที่เข้มแข็ง ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับ

ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคลัสเตอร์ปิโตรเคมีพื้นฐานที่มาบตาพุดด้วยเช่นกัน

3) ไม่ต้องลงทุนเพิ่มเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานสูงมากนัก เป็นการประหยัดเงินทุน
ให้กับประเทศ เนื่องจากหากเปลี่ยนพื้นที่ในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ 3
สร้างพื้นฐานใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลาและจะไม่ทันกับความต้องการของ

4)

อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ 3 แต่การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่อง

เทศบาลเมืองมาบตาพุด

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลเมืองมาบตาพุดมีรายละเอียดดังนี้
(, 2554)

1. สภาพทั่วไป

เทศบาลเมืองมาบตาพุด ได้รับการจัดตั้งเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2535 โดยยกฐานะจาก

ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 42 เล่มที่ 108 ตอนที่ 211 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2534 มีผลบังคับ
ใช้ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2535 ปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมาบตาพุด

จานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 118

ตอนที่ 52ก ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2544 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2544

2.

2.1 ที่ตั้งและขนาด

5 บล กับอีก 1 เกาะ ได้แก่ ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง และพื้นที่บางส่วน

พื้นที่รวมทั้งสิ้น 165.565

144.565

เท่ากับร้อยละ 87.32 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนพื้นที่ที่เหลืออีก 21 ตารางกิโลเมตร

2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ และลอนลูกคลื่นสูง ๆ ต่ำ ๆ และมีพื้นที่บริเวณพื้นที่จะอยู่ในลักษณะลาดเอียงจากทิศ

2.3

เทศบาลเมืองมาบตาพุดมีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเล มีสภาพอากาศแบบมรสุมเขตร้อน

(Typhon)

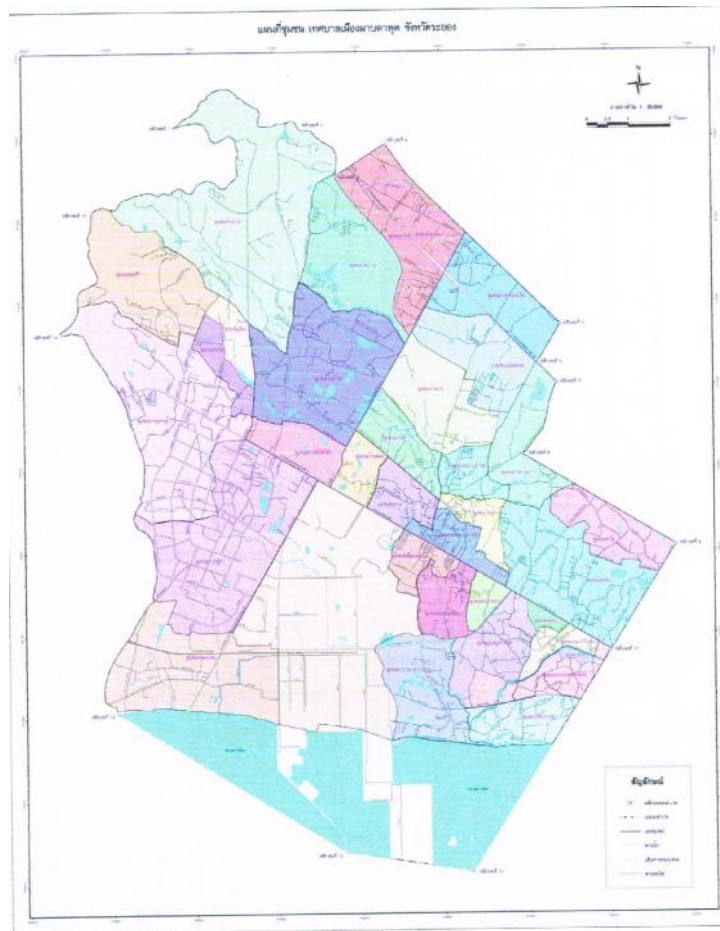
(Depression)

(Tropical storm)

ตะวันออกเฉียงเหนือ จะพัดพาความหนาวเย็น และแห้งแล้งจากประเทศจีนมาสู่ภูมิภาคนี้ ตั้งแต่

เนื่องจากมีเทือกเขาสันกำแพงและพนมดงรักขวางกั้นแนวมรสุมนี้ไว้ ประกอบกับภาคนี้อยู่ใกล้

2.4 อาณาเขต

2

3. ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของที่ดิน

3.1

3.1.1

สวนขางพารา การพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลง

! ! !

3.1.2 สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

- 6
- !
- 18

-	1
-	19
-	จำนวน 254 แห่ง
-	24
-	1

3.1.3

-	8	รวมห้องพักทั้งสิ้น 289 ห้อง
-	5	
-	1	

- สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 จำนวน 175 แห่ง

- สถานที่สะสมอาหารตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 จำนวน 359 แห่ง

3.1.4 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

-	1
-	1
-	1

3.1.5 สถานประกอบการด้านอุตสาหกรรม

และมีศักยภาพการลงทุนด้านอุตสาหกรรมสูงเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม
มาบตาพุดพื้นที่ 10,215 ไร่ เป็นพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม 8,215 67

ปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์ จำนวน 41 โรงงาน นิคมอุตสาหกรรมผาแดง ประกอบด้วยโรงงาน

5

6

:

:

จำนวน 10 โรงงาน

3.2

3.2.1

38

ข้อมูลประชากร (. . 2555)

38					
รหัส ชุมชน	ชุมชน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ประชากร (รวม)	ชาย	หญิง
2197001		675	2,789	1,348	1,441
2197002		477	1,898	906	992
2197003		380	1,394	676	718
2197004		264	1,059	539	520
2197005		501	1,594	809	785
2197006	-	354	1,273	687	586
2197007	-	308	1,008	559	552
2197008		545	1,961	932	1,029
2197009		675	1,442	748	694
21970010		350	1,458	725	733
21970011		193	787	374	403
21970012	-	205	757	362	394
21970013		247	751	369	380
21970014	-	422	2,362	1,176	1,186
21970015		845	2,422	1,249	1,171
21970016		776	2,107	1,104	1,003
21970017		195	715	355	360
21970018		625	2,615	1,317	1,298
21970019		268	973	486	487
21970020		366	1,109	573	536
21970021		287	1,013	489	524
21970022		289	1,299	656	643

38					
รหัส ชุมชน	ชุมชน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ประชากร (รวม)	ชาย	หญิง
21970023		266	1,249	627	622
21970024		212	703	356	362
21970025	1	500	1,946	920	1,026
21970026	2	201	768	384	384
21970027	-	330	1,113	701	686
21970028		302	1,198	620	578
21970029		477	2,054	1,062	992
21970030		291	1,255	651	604
21970031		254	1,009	511	498
21970032		322	1,321	651	670
21970033		152	787	388	399
21970034	2	807	2,312	1,184	1,127
21970035		418	1,706	890	816
21970036		353	1,203	606	597
21970037	-	304	1,347	654	693
21970038		201	768	384	384

3.2.2

3.2.2.1

79.49

10

3.2.2.2 มีผู้นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 16.31 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

4

3.2.2.3 มีผู้นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 4.20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และ

2

3.2.3

เทศบาลเมืองมาบตาพุด มีสถานศึกษาอยู่ในพื้นที่ทั้งหมด 14 แห่ง ศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก จำนวน 5 แห่ง และห้องสมุด จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

1

(.)

7

42

โรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2

2

5

2

-

3.2.4

3.2.4.1

-

1

-

1

-

(.)

1

-

6

- คลินิกทั่วไป จำนวน 15 แห่ง

- 5

- 16

- 2

3.2.4.2

ผู้เข้ารับบริการรักษาในสถานพยาบาล ในปีงบประมาณ 2553 (ตุลาคม 2552 - กันยายน 2553) เป็นผู้ป่วยนอก จำนวน 91,802

(กลุ่มโรค) 5 อันดับโรคของศูนย์บริการสาธารณสุขทั้ง 5

1.

2.

3.

4.

5.

ปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม

1. ปัญหามลพิษอุตสาหกรรม

(, 2548, 15-17)

70

30

เมื่อถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ ณ จุดใดจุดหนึ่งเป็นปริมาณมากก็จะทำให้น้ำขาดออกซิเจน และเกิด
 เกิดปัญหาเรื่องน้ำเสียได้แก่ โรงงานน้ำตาล โรงงาน
 สุรา เบียร์และเครื่องดื่ม โรงงานอาหาร โรงงานกระดาษ เป็นต้น นอกจากนี้ โรงงานฟอกย้อม
 โรงงานฟอกหนัง โรงงานชุบโลหะ โรงงานยาและเคมีภัณฑ์ ยังมีน้ำเสียที่มีโลหะหนัก สีและ

อากาศเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีการเผาไหม้เชื้อเพลิง ทำให้เกิดควันดำ เขม่า

50

านหิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องกลิ่น

มลพิษเสียงและการสั่นสะเทือนโดยทั่วไปแล้วมาจากการทำงานของเครื่องจักรใน

ในโรงงานและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงแต่อาจไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เสียงดังทำให้ระบบหูเสื่อม

แยกประเภท ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรค โดยเฉพาะ โรงงานอาหาร โรงฆ่าสัตว์

วัตถุคิบที่ใช้ในกระบวนการผลิต หรือเกิดขึ้นในกระบวนการผลิต เมื่อไม่มีการจัดเก็บ ขนส่ง หรือ

และทรัพย์สิน และปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมได้ สารพิษบางชนิดอาจไม่มีกลิ่น หรือมีกลิ่นแต่ทำให้

2. ประเภทอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษ

(, 2545, 151-153)

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิง ()

และกากจากการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งอาจมีสารเคมีเจือปนอยู่

2

ผู้ประกอบการลักลอบนำมาทิ้งบริเวณที่ทิ้งขยะธรรม

2

น้ำเสีย หากผู้ผลิตนำกากถ่านหินลิกไนต์และขยะสารพิษไปทิ้งในที่สาธารณะ ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น
รบกวน และส่งผลให้บ่อน้ำบาดาลและบ่อน้ำธรรมชาติเน่าเสียไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภค

ละลายที่ใช้ในกระบวนการผลิต ของเสียจากการชะล้างภาชนะที่ใช้ในกระบวนการผลิต

กระบวนการกลั่น จากกระบวนการต่างๆเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหา มลภาวะทางน้ำ และมลภาวะทาง

มีการใช้น้ำและสารเคมี รวมทั้งสิ้นในขั้นตอน

ก่อให้เกิดน้ำเสียจากการซักล้างระหว่างขั้นตอนต่าง

นอกจากนี้โรงงานฟอกย้อมผ้าถือเป็น โรงงานที่มีปัญหาน้ำเสีย ประมาณการว่ามีการใช้น้ำถึง

40 1

กระบวนการผลิตอาหารต้องใช้น้ำในปริมาณมากเพื่อการชะล้าง และเป็นส่วนประกอบ
ของอาหาร นอกจากนี้ยังมีเศษอาหารและกากที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้

น้ำเสียจากการล้างผลไม้ น้ำผลไม้ น้ำเชื่อม ซึ่งมีปริมาณความสกปรกสูงรวมทั้งอาจมีสารเคมีกำจัด
ศัตรูพืชปนเปื้อน ไอ้ น้ำ ความชื้น และกลิ่นเสียจากปล่องควันหม้อต้มที่ใช้เชื้อเพลิง ของเสียที่เป็น

ปัญหามลภาวะทางน้ำ ได้แก่ สารรั่วไหลจากเตาเผา น้ำที่มีความร้อนจากกระบวนการผลิต

รวมทั้งไอ้ น้ำ ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียที่มีแอม โมเนียรวมทั้งสารเคมีปนเปื้อน นอกจากนี้ยังมีปัญหา

3. ผลกระทบจากอุตสาหกรรมต่อชุมชน

การพัฒนาอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อชุมชนทั้งเชิงบวก และเชิงลบที่ทำให้ประเทศ มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ประชาชนมีงานทำมากขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีแ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่างรวดเร็ว ในเชิงลบมีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทั้งมลพิษทางน้ำ และ

(,2552, 25;
,2552, 12-14; ,2541, 17-24)
1.

ประโยชน์เพื่อตนเอง สิ่งที่เหลืออยู่จะเกิดปัญหากับระบบนิเวศ เช่น การปล่อยของเสียสู่ดิน น้ำ

สิ่งที่มีชีวิตที่เคขอ

จนทำให้สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นดำรงอยู่ไม่ได้ จนเกิดการ ขาดแคลนอาหาร ขาดสถานที่เหมาะสมในการ ดำรงชีวิต และส่งผลกระทบต่อมนุษย์ที่ เป็นผู้ก่อผลกระทบ ในที่สุด ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลต่อ

1.1

1.1.1

ระบบประสาท และอาจสะสมในเนื้อเยื่อร่างกาย ซึ่งมลสารแต่ละชนิดจะเป็นผลกระทบต่อสุขภาพ

1.1.2

1.1.3

เชื้อเพลิงที่มีสารกำมะถันเจือปน เมื่อทำปฏิกิริยารวมตัวกับน้ำและกลั่นตัวเป็นฝน จะมีฤทธิ์เป็นกรด

1.1.4

อลอยขึ้นไปบนชั้นบรรยากาศ จะปกคลุมมิให้รังสีคว

1.2

1.2.1

1.2.2

1.2.3

1.2.4

1.2.5

1.3

1.3.1

3

1.3.1.1

120

1.3.1.2

ในที่มีระดับเสียงดัง ตั้งแต่ 80

1.3.1.3 หูอักเสบ เกิดขึ้นเมื่ออยู่ในบริเวณที่มีระดับความดังมากเป็นเวลานาน

1.3.2

1.3.3

1.3.4

1.3.5

1.3.6

1.4

1.4.1

1.4.2 แหล่งน้ำเน่าเสียจากการทิ้งขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารเน่าเปื่อยปะปนอยู่
เป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์น้ำ รวมทั้งผลเสี

1.4.3

1.4.4 การกำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการจะสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่

1.4.5

1.4.6

1.5

1.5.1

1.5.2

1.5.3

1.5.4

2.

2.1

2.2 สังคมมีความทันสมัยมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาอุตสาหกรรมมีส่วนทำให้เกิด

2.3 ประชาชนมีความเป็นอยู่ในครอบครัวดีขึ้น มีเครื่องใช้สิ่งอำนวยความสะดวกใน

2.4 ความผูกพันทางครอบครัวเริ่มมีความห่างเหินกันมากขึ้น เนื่องจากคนหนุ่มสาว

2.5

2.6 พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนเปลี่ยนไป มีความฟุ่มเฟือยมากขึ้น เพราะมี

2.7 ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้งานในโรงงานเริ่มปรากฏ

เด่นชัดขึ้น เช่น ความเครียด อาการผิดปกติทางสายตา รวมถึงความผิดปกติของร่างกายที่ได้รับสารพิษ

2.8

2.9

ใหม่อพยพมาเพื่อทำงานทำในภาคอุตสาหกรรม และมีรายได้น้อย นอกจากนี้ มีแหล่งอบายมุขแ

2.10

17-45

2.11

สามารถเก็บขยะได้ทั่วถึง พื้นที่

2.12 การจราจรติดขัด เพราะขาดการวางแผนเกี่ยวกับระบบจราจรในช่วงชั่วโมง

3.

3.1 ค่านิยมเกี่ยวกับฐานะของบุคคลที่ควรยกย่อง เปลี่ยนเป็นฐานะที่ได้มาโดยกำเนิด

3.2

น คือเปลี่ยนฐานะที่ต้องเป็นอยู่ตามที่
สังคมกำหนดมา ให้มาเป็นความสามารถที่จะเลื่อนได้ทั้งทางสูง ต่ำ และภายในระดับเดียวกัน

3.3

3.4

3.5 เปลี่ยนการยอมรับสภาพของตนเอง มาเป็นการตั้งเป้าหมาย แล้วดิ้นรนทำงานให้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาผลกระทบ

ไม่ไว้วางใจในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่า (ศักดิ์ณรงค์ มงคล, 2554, 4-5)

ข้าข้างฝ่ายอุตสาหกรรมซึ่งอาจเป็นเพราะเห็นว่าภาครัฐมีความเชื่อในเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีและ
การเชื่อในประสิทธิภาพของเทคโนโลยีว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

ความสำคัญต่อชุมชน แนวทางเช่นนี้ถูกนำมาปฏิบัติให้ชาวชุมชนเห็น โดยตลอด
พื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งอุตสาหกรรม การอนุญาตและผลักดันให้โรงไฟฟ้าที่ก่อมลพิษสูงเกิดขึ้น
คสรรนำธรรมชาติให้ภาคอุตสาหกรรมก่อนภาคเกษตรกรรมและชุมชนในช่วงเวลาที่

เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเลยที่จะประกาศให้เขตชุมชนและเขตพื้นที่

ตามขั้นตอนและกระบวนการตามรัฐธรรมนูญมาตรา 67 วรรคสองต่อโครงการหรือกิจกรรมที่อาจ

คุ้มครองชั่วคราวโดยระงับโครงการไว้ก่อนจนศาลมีคำสั่งให้ระงับ 76 โครงการซึ่งเป็นที่ทราบกัน
ให้ชุมชนต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุดในการจัดการ

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้โรงงานอุตสาหกรรมจำนวนหนึ่งมีปฏิกิริยาปรับตัว
เข้าหาชุมชนเพื่อลดทัศนยะปฏิบัติที่ชุมชนมีต่อโรงงาน ด้วยการสนับสนุน ทุ

รอบโรงงานเพื่อให้ฝ่ายชุมชนจัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อสิ่งแวดล้อม การให้โควต้าตำแหน่งงานใน
โรงงานจำนวนหนึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ บางโรงงานก็มีการเปิดโอกาสให้ชาวชุม

การตรวจสอบสุขภาพ ซึ่งทั้งการให้ผลประโยชน์และการพยายามแสดงความโปร่งใส เปิดเผยตัวต่อ
ชุมชน สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ชาวชุมชนจำนวนไม่น้อยเห็นว่าฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรมใส่ใจต่อชีวิต

และเพียงพอ ส่วน โควต้าตำแหน่งงานก็เป็นสิ่งที่ได้อย่างจำกัดเพราะเงื่อนไขคุณสมบัติมักสูงจนชาว

จัดการมลพิษไม่ต้องการจ้างคนงานที่เป็นคนพื้นถิ่นในชุมชน เพื่อป้องกันการล่

เกี่ยวกับมลพิษที่โรงงานเหล่านี้มีอยู่ การให้ผลประโยชน์แก่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ในแง่หนึ่ง

โดยอิสระหรือจุดยืนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างออกไปแต่ละผู้นำใน

ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรมที่มีอยู่สูงในพื้นที่ แต่ระดับของการตระหนักถึงความรุนแรงของ

ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจมีความแตกต่างกันไป ซึ่งมีสาเหตุมาจากลักษณะและ

กี่ยวพันของวิถีชีวิตกับ โรงงานอุตสาหกรรม ชาวชุมชนที่เป็นคนพื้นถิ่นและมีวิถี

ชีวิตแบบดั้งเดิมที่ผูกพันกับเกษตรกรรมและประมงมักจะมีความต้องการที่จะให้มีการแก้ปัญหาที่

คนพื้นถิ่นที่มีวิถีการประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับโรงงานมักต้องการให้มีการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านสิทธิ

คือสิทธิชุมชนตามมาตรา 66 มาตรา 67 วรรค1 2 3
(, 2555, 31-37; , 2554, 11)

มาตรา 66

บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์
หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมี

มีเจตนารมณ์ เพื่อรองรับสิทธิมนุษยชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

อำนาจร่วมกับรัฐเพื่อการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ในการ

ทรัพยากรธรรมชาติของตนเองที่เป็นมาตั้งแต่ในอดีต อาทิ การจัดการป่าชุมชน การทำประมง

ต่อธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การบวชป่า และการสืบชะตาของแม่น้ำ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรม

" (Community rights)

สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตาม
มาตรา 66 แบ่งออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. สิทธิในการที่จะอนุรักษ์ ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา

2.

3.

มาตรา 67

ขอให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะ

ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

รัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง
หลักการของรัฐธรรมนูญในมาตรา 67 มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการ

1

สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อาทิ สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรม ฯลฯ

3

- 1.
- 2.
- 3.

สิ่งแวดล้อมที่ดินนั้นจะไม่ถูกทำลายลง อันเป็นผลมาจาก โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบ

มีผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจาก

ให้ความคิดเห็นประกอบ โดยกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องจนมีข้อยุติเสียก่อน

2 ได้ระบุถึงขั้นตอนก่อนการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

- 1.
- 2.

3.

กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 67 วรรค 2

67 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

1.

สิ่งแวดล้อมหรือด้านสุขภาพที่เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครอง

2. ให้คณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1

ต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร

2.2

กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ

2.3

2.4 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนด

3.

หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาหาให้ความเห็นต่อการ
ดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4.

3

านราชการที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ปรากฏว่ามี

67 1 2 :

พัฒนามาจากแนวคิดที่ว่าคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสมบัติ
ร่วมกันของชุมชนและประชาชนที่ได้มอบหมายให้รัฐเป็นผู้ดูแล หากรัฐปฏิเสธหรือไม่กระทำหน้าที่
ดังกล่าวนั้น ชุมชนหรือประชาชนผู้เป็นเจ้าของสิ่งแวดล้อมนั้นย่อมมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อให้รัฐทำหน้าที่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

(2538)

:

20

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาหัวหน้าครัวเรือนเกือบครึ่งหนึ่งเป็นคนต่างถิ่นที่ย้ายมาจากจ
ส่วนใหญ่เป็นจังหวัดใกล้เคียงจังหวัดปทุมธานี ไม่คิดย้ายถิ่นเนื่องจากมีหลักฐานมั่นคง มีรายได้และ
อาชีพที่ดีแล้ว กรณีที่คิดย้ายมีเหตุผลเพราะไม่พอใจเรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย เสียงดัง

อาชีพเกี่ยวเนื่องกับการมีโรงงานอุตสาหกรรม มีรายได้เพิ่มขึ้น การกู้เปลี่ยนจากกู้เพื่อประกอบ
อาชีพมาเป็นกู้เพื่อการศึกษาบุตรหลานและเพื่อที่อยู่อาศัย ผลกระทบทางสังคมพบว่าประชาชนส่วน

:(2541)

:

แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โรงไฟฟ้าบางปะกงเป็นตัวอย่างหนึ่งของความ

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

รายได้เพิ่ม และ โรงไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งของสุนทรียภาพและการท่องเที่ยว โดยมีประชาชน และ

(2554)

- 1)
- 2)

(2554)

ต่อปัญหามลพิษทางน้ำของชุมชนบริเวณรอบสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น

ต่อปัญหามลพิษทางน้ำของชุมชนบริเวณรอบสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น

สถานที่ฝังกลบมูลฝอย น้ำฝนมีคุณภาพเลวลงเมื่อเปรียบเทียบกับคุณ
 1-5
 ที่ผ่านมา คุณภาพน้ำใต้ดินพบว่ามีกรปนเปื้อนของโลหะหนัก โคลิฟอร์มแบคทีเรีย และ
 ห้วยหมากงอ พบค่า บีโอดี ตะกั่ว และแมงกานีสเกินมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำ

(2557) ศึกษาปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนิคม

และเพื่อศึกษาขีดความสามารถของแหล่งน้ำและอากาศในการรองรับกิจกรรมอุตสาหกรรม

1) ขีดความสามารถของแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อใช้สนับสนุนกิจกรรมอุตสาหกรรม

ขาดศักยภาพของแหล่งน้ำ เนื่องจากการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมทำให้เกิดความต้องการใช้น้ำใน

2) คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำที่รองรับน้ำเสียจากกิจกรรมอุตสาหกรรม และแหล่งน้ำ

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้เพราะแนวทางในการ
 บริหารจัดการและการตรวจวัดคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม

งานวิจัยต่างประเทศ

Ethel (1999)

Industrial pollution control in Peru: Assessment of
 priorities and proposal for public policy

รจัดการสิ่งแวดล้อมในประเทศที่กำลังพัฒนา ประเทศเปรูเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่
 มีข้อจำกัดในการป้องกันและควบคุมมลภาวะสิ่งแวดล้อม การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อเสนอและ

Lima Callao

World Bank

1)

2)

3)

Phuong and Mol (2004) Communities as informal regulators: New arrangements in industrial pollution control in Viet Nam

อุตสาหกรรมโดยขาดความเข้มงวด และการจัดการสิ่งแวดล้อม แต่มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจคือ

วิธีการลดมลพิษที่เกิดขึ้น หรือมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นนวัตกรรมใหม่ในการปกครองท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ที่เชื่อมโยงชุมชน ผู้ประกอบการ และ

MPhil, Nellora, Sadhu, Kulkarni, Patel and Parikh (2008) Effects of industrial pollution on respiratory morbidity among femal residents of India

20 2-3 3 3-5 20

Ahirz, Nedjraoui and Sadki (2010) The impact of industrial pollution on ecosystem of Reghaia Lake (Algeria) Reghaia

ทะเลสาบแห่งนี้มีความสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของแอลจีเรีย เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้เป็นที่หยุดพักของนกอพยพที่จะเดินทางไปทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ท้องถิ่นที่ขึ้นเฉพาะทะเลสาบแห่งนี้ที่มีความหลากหลายและสมบูรณ์ของระบบนิเวศ พบว่า 233 13 4 3

พื้นที่แห่งนี้ จึงถูกขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำของโลก ในอนุสัญญาแรมซาร์ ในการประชุมครั้งที่ 8 . . 2545

ขนาดใหญ่ที่ไหลลงสู่ทะเลสาบแห่งนี้ การศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวแปรทางฟิสิกส์เคมีศึกษาความเป็นธรรมชาติและมลภาวะที่เกิดขึ้นในทะเลสาบ พื้นที่บางชนิดมีความอ่อนไหวมากทางระบบนิเวศ

มีโอกาสสูญพันธุ์ จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายที่จะฟื้นฟูให้พืชน้ำดังกล่าวกลับมาอีกครั้ง ที่ตอนนี้ ทะเลสาบเต็มไปด้วยสาหร่าย และพืชน้ำที่สร้างมลภาวะกับน้ำเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องมี มาตรการป้องกันการเติบโตของพืชน้ำที่ส่งผลทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ควบคุมอัตราการปล่อย น้ำเสียลงสู่ทะเลสาบ การศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขผลก

Omanga, Ulmer, Berhane and Gatari (2014) Industrial air pollution in rural Kenya: community awareness, risk perception and associations between risk variables

อุตสาหกรรมเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย และนโยบายที่ยังไม่สามารถควบคุมปัญหาดังกล่าว ได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายของการสร้างความสมดุลร่วมกันระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ

ความสามารถในการรองรับมลภาวะของอากาศที่มีผลต่อสุขภาพประชาชน การศึกษาครั้งนี้ศึกษา

ดินตัวกับอันตรายที่เกิดขึ้น ซึ่งโรงงานที่ก่อมลพิษไม่เคยออกมารับผิดชอบในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การศึกษาครั้งนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่ให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับรู้และเข้าใจในอันตรายที่เกิดขึ้นต่อ

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

1

2

3

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และ
ด้านสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่มาบตาพุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนดังนี้

1.

(.)

(.)

2.

7

12

3

22

2.1

2.2	. . 2536	. . 2557
	. . 2536	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.

2.

การสร้างเครื่องมือ

1.

2.

3.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.

2.

3.

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Content analysis)

ระยะที่ 2 การตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง
จังหวัดระยองจากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน

พื้นที่ศึกษา

มาบตาพุดจำนวน 38 ชุมชน แบ่งเป็น 3

1	11		
1)		2)	
3)		4)	
5)		6)	
7)		8)	
9)	:	10)	-
11)	-		
2	15		
1)		2)	-
3)	-	4)	
5)	:	6)	
7)		8)	
9)	:	10)	
11)		12)	2
13)		14)	
15)			
3	12		
1)		2)	
3)	1	4)	
5)	2	6)	
7)		8)	
9)		10)	
11)	-	12)	-

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

58,245

(Yamane)

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และสำหรับความคาด
 402 3 ±5% 134

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. 1

3

ตอนที่ 1

ตอนที่ 2 ผลกระทบจากการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 การดำเนินการแก้ไขผลกระทบดี

การสร้างเครื่องมือ

1.

ขั้นที่ 1 นำผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบและแนวทางแก้ไข ด้านสุขภาพ

มาตรฐานแบบสอบถาม ที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2

(Content validity)

โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3

(Try out)

จำนวน 30 คน

4

(Reliability)

(Cronbach's alpha coefficient)

0.97

ความเชื่อมั่น

0.96

5

2.

1

2

(Rating scales)

5

4

3

2

1

3

(Rating scales)

5

4

3

2

1

4

(Best, 1981, pp. 179-184) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49

2.50 - 3.49 หมายถึง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.

จำนวน 38 ชุมชน

2.

402

3.

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Percentage)

(Mean)

(SD)

ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา ผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมือง
 มาบตาพุด จังหวัดระยอง
 วิธีดำเนินการ

2

(Focus

group discussion)

10

13

7

2559

303

เพื่อศึกษาผลกระทบ และให้ข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่

การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

(Triangulation)

(2552, 129-130)

(Data triangulation)

ตรวจสอบแหล่งบุคคล โดยตรวจสอบว่าถ้าต่างบุคคลข้อมูลที่ได้เหมือนกัน และซ้ำกันถือว่าข้อมูลนั้น

(Methodological

triangulation)

(Content analysis)

**การป้องกันการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และการรักษาจริยธรรมการวิจัยของผู้ให้ข้อมูล
และผู้ตอบแบบสอบถาม**

1.

ขั้นพื้นฐาน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้งนี้ ได้ขออนุ

ยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลใช้เครื่องบันทึกเสียง และ/ หรือการจดบันทึก ผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยชื่อและข้อมูล

ที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้นนอกจากนี้ผู้วิจัยจะทำ

2.

3.

4.

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1
2
3

3

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และ
ด้านสุขภาพ จากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด 22

1

1

การพัฒนาอุตสาหกรรม ในพื้นที่มาบตาพุด

ข้อมูลงานวิจัย	ผลกระทบ			
	เศรษฐกิจ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	สุขภาพ
1. : ผู้วิจัย	✓	✓	-	-
2. ผู้วิจัย	✓	✓	✓	✓

1 ()

ข้อมูลงานวิจัย	ผลกระทบ			
	เศรษฐกิจ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	สุขภาพ
3. พัฒนาที่ยั่งยืน : . . 2545	-	-	-	✓
4. คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่พักอาศัยใกล้ ผู้วิจัย ทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2545	-	✓	✓	✓
5. ผู้ศึกษา :	✓	✓	✓	✓
พ.ศ. 2546				
6. ผู้วิจัย	✓	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2547				
7. :	✓	✓	✓	✓
ผู้วิจัย :				
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2549				

1 ()

	ข้อมูลงานวิจัย	ผลกระทบ			
		เศรษฐกิจ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	สุขภาพ
8.	ผู้วิจัย	-	-	✓	✓
	. . 2550				
9.	(ผู้วิจัย	-	✓	✓	✓
	. . 2551				
10.	ผู้เขียน	-	✓	✓	✓
	. . 2552				
11.	ผู้วิจัย	-	-	✓	-
	. . 2553				
12.	ผู้เขียน	-	-	-	✓
	สนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2553				
13.		-	-	✓	✓

1 ()

ข้อมูลงานวิจัย	ผลกระทบ			
	เศรษฐกิจ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	สุขภาพ
14. : ผู้วิจัย . วิทยาลัย พ.ศ. 2554	-	✓	✓	✓
15. อุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ผู้วิจัย เอกสารวิชาการ พ.ศ.2554	-	✓	✓	✓
16. ผู้จัดทำ มลพิษ รายงานสถานการณ์ พ.ศ. 2554	-	-	✓	-
17. ผู้จัดทำ พ.ศ. 2554		✓	✓	✓
18. ผู้วิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2555	✓	✓	-	✓
19. : . . 2556	✓	✓	✓	✓

1 ()

ข้อมูลงานวิจัย	ผลกระทบ			
	เศรษฐกิจ	สังคม	สิ่งแวดล้อม	สุขภาพ
20. ผู้วิจัย คุณกัญนิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2557	✓	✓	✓	✓
21. ผู้วิจัย พ.ศ. 2557	✓	✓	✓	-
22. ผู้วิจัย 2555	✓	-	-	-

	1	
	10	15
17	17	

1. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

อุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมลดลง คนในชุมชนมีค่าครองชีพและหนี้สินเพิ่มขึ้น และพื้นที่

เกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งกิจการบ้านเช่า และการค้าขาย
ทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไม่ได้เกิดจากรายได้ของประชากรในพื้นที่ แต่เกิดจากผลของภาคอุตสาหกรรม

ไม่สามารถทำงานเป็นพนักงานประจำได้ เป็นเพียงแรงงานในระดับล่างเท่านั้น เนื่องจากสถาบัน

1.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การลงทุน การขยายตัวของชุมชน และราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการย้ายถิ่นจากภูมิภาคต่าง
 โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งแทบทั้งหมดเป็นโรงงานที่

เดิม อุตสาหกรรมที่มีใหม่นี้เป็นคนละชนิดกับ โรงงานอุตสาหกรรมที่เคยมีมาใน

จากอดีตจนถึง ปี พ.ศ.2551 พบว่าภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.89 ในขณะที่
 ษตรกรรม ซึ่งได้แก่ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและเหมืองแร่ เพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ
 89.32 ทำให้จังหวัดระยองมีเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ (Dual economy)

เพิ่มขึ้นได้แก่ ถนน

. . 2554 จังหวัดระยองมีโครงสร้างการผลิตประกอบด้วย
 ภาคเกษตรกรรม สัดส่วนร้อยละ 3.5 และภาคนอกเกษตรกรรม สัดส่วนร้อยละ 96.5 รายได้ต่อหัว
 (GPP per capita) เท่ากับ 1,144,077 บาท เพิ่มขึ้น
 จาก 1,097,588 บาท ในปี 2553 เท่ากับ 46,489 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ตัวเลขมูลค่าทาง

ผู้ภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม เนื่องจาก

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เนื่องจากการขยายที่ดินและแรงงานอพยพ สมาชิกในครัวเรือนหันมาประกอบ

น โรงงานเป็นอาชีพที่นิยมทำกันมากขึ้น

กิจการบ้านเช่า การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่นิคมอุตสาหกรรม สิ่งที่เป็นความต้องการคือที่อยู่อาศัย

ลักษณะเป็นแฟลตให้เช่าและเช่าซื้อ แต่แรงงานไม่นิยมไปอยู่เนื่องจากคับแคบและอึดอัด ประกอบ

มีการเปิดร้านค้าทั้งชายของสด ของแห้ง อาหาร น้ำมันรถ ของใช้ เพื่อ
(, 2543, 90;
2555, 53; , 2557, 118; , 2547, 88-90)

1.1.1

เกิดขึ้นดังที่คาดคิดไว้เพราะโครงสร้างทางการศึกษาของประชากรในพื้นที่บริ
ตะวันออกยังไม่ถึงระดับที่เน้นการผลิตแรงงานระดับเทคนิคที่ค่อนข้างสูงและวิศวกรรมซึ่งเป็นที่
ต้องการ จะมีก็แต่แรงงานในระดับล่างเท่านั้น แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นพนักงานประจำ

มันสำปะหลัง ทำสวนผลไม้ สวนยางพารา และอาชีพประมง ซึ่งแรงงานที่จ้างมีทั้งคนใน
ท้องถิ่นและคนมาจากที่อื่น โดยมีอัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยประมาณ 180-200 / (. . 2549)
ใน อาทิสัน คำนาคีม ทำให้แต่ละครัวเรือนต้องซื้อถังน้ำ
หรือเกลอนน้ำเป็นน้ำดื่ม-

ขึ้น ถิ่น โดยเฉพาะจากปัญหาหลัก

(, 2549, 95; , 2546, 74)

1.1.2

200-300 บาท อาชีพการเก็บถั่ววัลย์เขียวหรือถั่ววัลย์หญ้านาง เพื่อนำไปร้อย
(, 2546, 71)

1.1.3 ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ (อิสรา แสงศรี, 2547, 91)

ความแตกต่างด้านอาชีพ การขายที่ดิน และการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดินคือ

1.1.3.1

1.1.3.2 การขายที่ดินและการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดิน ทำให้เกิดความแตกต่าง

ของฐานะทางเศรษฐกิจ ระหว่างชาวบ้านที่ขายที่ โดยเฉพาะผู้มีที่ดินติดทะเลได้สร้างควมร่ำรวย

ฐานะเศรษฐกิจ ขนาดของที่ดินที่ขายโดยเฉลี่ยประมาณรายละ 15 ไร่ ราคาจำหน่ายโดยเฉลี่ยไร่

4 . . 2530 - 2536

1.1.3.3 การเพิ่มขึ้นของราคาที่ดิน ชาวบ้านมองว่าไม่คุ้มกับการใช้ที่ดินเพื่อการ
เพาะปลูก ประกอบกับอาชีพเกษตรกรรมเป็นงานที่เหนื่อย และมีรายได้ที่ไม่แน่นอนเมื่อเทียบกับ

1.2 แนวทางแก้ไขผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (, 2547, 162)

1.2.1 ควรมีโครงการช่วยเหลือผู้ที่ต้องเป็ล

รับจ้างทั่วไป เช่น มีการส่งข่าวสารที่เกี่ยวกับความต้องการแรงงานให้กับศูนย์รวบรวมข่าวสารของ
ชุมชน ส่งเสริมอาชีพที่มีศักยภาพ ส่งเสริมโรงงานให้จ้างคนในพื้นที่

1.2.2

ไม่ใช่แล้ว นำกลับมาใช้ใหม่เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

1.2.3 ควรมีแนวทางการสร้างนิคมการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรของ

จังหวัดระยองลดลงเป็นจำนวนมาก ภาครัฐไม่ให้ความสำคัญภาคการเกษตรเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่

งคนในพื้นที่ แต่ยังไม่มีการปกป้องพื้นที่เกษตรให้ยังคงอยู่อย่างจริงจัง

การสร้างนิคมการเกษตรจึงน่าจะเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่น่าจะช่วยรักษาพื้นที่เกษตรไว้ได้ ซึ่งอาจจะ

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบด้านสังคม

จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม มีความหลากหลายของคนต่างถิ่นจากภูมิภาคและชาติต่าง

สภาพครอบครัวที่เคยเป็นครอบครัวใหญ่ปรับเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวมีความห่างเหิน

ครอบครัวเนื่องจากแต่ละคนต้องทำงานนอกบ้าน ผู้สูงอายุจึงถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านเพียงลำพัง

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดลงจากระบบเครือญาติเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์กันตามหน้าที่

!

สามัคคีและเกิดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม แต่เมื่อเกิดนิคมอุตสาหกรรมขึ้นพบว่าคนในชุมชน

!

HIV

คนงานก่อสร้าง (เด็กแคมป์) มีปัญหาการเรียนที่ไม่ต่อเนื่องเพราะต้องย้ายโรงเรียนตามแหล่งงาน

ของครอบครัว ในชุมชนมีการจราจรที่คับคั่งทำให้เกิดอุบัติเหตุมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วน

!

!

2.1 ผลกระทบด้านสังคม (, 2549, 96;
 , 2554, 15; , 2536, 168; , 2546, 70;
 , 2557, 209; , 2543, 92)

นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีการจัดสรรการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำ และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น

โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เปลี่ยนแปลง

เชื้อชาติที่หลากหลายของคนงานและเจ้าของใน โรงงานอุตสาหกรรม ประชาชนในท้องถิ่นที่เคยถือครองที่ดินจำนวนมาก ต้องขายที่ดินเนื่องจากถูกเวนคืนโดยรัฐบาลส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่ง

การขายเพราะที่ดินมีราคาสูงมาก การถือครองที่ดินน้อยหรือมีที่ดินเฉพาะปลูกสร้างที่พักอาศัย

ครอบครัวเดียวมีการดำรงชีวิตที่ซับซ้อนมากขึ้น ความสัมพันธ์คนในชุมชนลดลง มีผลเกี่ยวโยงถึง

ก่อให้เกิดความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจในสังคมเกิดขึ้นเกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชน/กลุ่มอาชีพ/กลุ่ม

การเปลี่ยนแปลงทางการจัดช่วงชั้นทางสังคม เนื่องจากคนในชุมชนมีระดับ

เครื่องใช้ในบ้านมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Homogeneous group)

(Hetero-geneous group)

20 (. . 2525)

2 - 3

(. . 2545)

ครอบครัวเปลี่ยนไป ลักษณะของครอบครัวมีขนาดเล็กลงเป็นครอบครัวเดี่ยวมาก

ไม่น้อย โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น หันไปพบปะและชุมนุมกันตามสถานที่เหล่านี้แทนบ้าน ทั้งในยาม

ต้น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเดียวกันเปลี่ยนไปคือ การอพยพของแรงงานต่างถิ่นจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เกิดภาวะแปลกหน้าต่อกันในชุมชน

การเป็นเมืองอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนจากพื้นที่อื่นและคนต่างด้าวย้ายถิ่นเข้ามา

หาเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้าในหมู่บ้าน คือ ไฟตกและไฟดับบ่อยขึ้นในชุมชน ปัญหาน้ำดื่มในชุมชนส่วนใหญ่ซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดมาบริโภค ปัญหาน้ำใช้คือน้ำประปาไหลไม่ต่อเนื่อง และ

2.1.1 (, 2543, 93)

การจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม และกิจกรรมต่อเนื่องทางด้านพาณิชย์และบริการอื่น

ระของได้ขยายจำนวนการเปิดรับสมัครนักศึกษาทั้งระดับ ปวช. ปวท. ปวส. มากขึ้น มีการปรับปรุง ๆ เพิ่มขึ้น และมีการเปิดสาขาวิชาใหม่

80

ตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนคนในพื้นที่มีอาชีพต่าง

2.1.2 (, 2547, 91-93) ในพื้นที่มาบตาพุดมีการ

2.1.2.1

ไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร แต่เนื่องจากมีความชำนาญในวิธีการผลิตทางการเกษตร และเป็นอาชีพอิสระ

ชุมชนเริ่มขึ้นในช่วงที่มีการเตรียมการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นการย้ายถิ่นแบบถาวร เนื่องจากการขายที่ดิน ผู้ที่ย้ายถิ่นออกจะเป็นผู้ที่ขายที่ดินไปแล้วและต้องการยึดอาชีพเกษตรกร เช่นเดิม จึงต้องแสวงหาที่ดินทำการเกษตรผืนใหม่ มีการย้ายถิ่นฐาน . .

2525 ถึงปี พ.ศ. 2528 หลังจากนั้นมีการย้ายถิ่นเป็นระยะ ๆ ออกจากชุมชนส่วนมากมีการวางแผนที่

2.1.2.2

(. . 2524-2537) ของการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นระยะการก่อสร้างด้าน โครงสร้าง

ย้ายถิ่นเข้ามาเนื่องด้วย ต้องการมีงานทำ มีค่าจ้างแรงงานที่ดี รวมทั้งความ ต้องการความทันสมัยอย่างไรก็ตามแรงงานเหล่านี้ไม่ได้ตั้งใจที่จะย้ายที่อยู่อย่างถาวร เพราะเมื่องาน

. . 2539 พบว่าแรงงานที่ทำงานอยู่ในจังหวัดระยองส่วนใหญ่ ร้อยละ 41 เป็นคนในภูมิภาคนี้ (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา) รองลงมาร้อยละ 22 เป็นแรงงานที่มาจาก

ใกล้เคียงกันกับแรงงานที่มาจากภาคเหนือ คือร้อยละ 8.8 และ 8.7 ตามลำดับ สำหรับ แรงงานที่มาจากต่างประเทศมีเพียงร้อยละ 0.1 ซึ่งหมายถึงแรงงานที่ถูกกฎหมายเท่านั้น แรงงานที่ เหนามีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 11.7

ส่วนมากเป็นคนวัยหนุ่มสาว อายุช่วง 20-40

การย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนส่งผลดีคือความต้องการที่อยู่อาศัยและสิ่งอุปโภค

:

(Acculturation)

2.1.3 (, 2551, 6-19)

ประชากรจังหวัดระยอง ปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2524 มากกว่า 1.6 เท่า ความหนาแน่นของ
อำเภอที่มีค่าความหนาแน่นมากที่สุดของ

450

พุด มีประชากร 347 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (123.8 คน ต่อตาราง
กิโลเมตร) โดยสูงกว่าประมาณ 3.6 เท่า และ 2.8 เท่าตามลำดับ สาเหตุของความหนาแน่น และ

. . 2552

455,138 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2524 มากกว่า 2.8 เท่า โดยประชากรแฝงอาศัยในเขตเทศบาลเมือง
มาบตาพุดมากที่สุด คือ 106,101 คน หรือคิด 23.3

ประชากรตามทะเบียนราษฎรที่มีอยู่เพียง 90,185 คน

2.1.4 (, 2549, 95; , 2552, 118)

การศึกษาในชุมชนเป็นการศึกษาที่สร้างแรงงานที่มีฝีมือได้มีระดับการศึกษา

โรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ โรงเหล็ก โรงไฟฟ้า เป็นต้น

มากขึ้น โดยในระดับชั้นประถมและมัธยมให้เรียนในโรงเรียนภายในชุมชน หากในชุมชนไม่มี
ศาลามาบตาพุด ส่วนระดับที่สูงขึ้นไปอยู่กับความ

แรงงานในพื้นที่ การบริการด้านการศึกษา คนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าการพัฒนาการศึกษาที่ดีขึ้น
เด็กและเยาวชนในจังหวัดระยองมีความเสี่ยงและผลกระทบที่น่าวิตกใน

HIV

คลอดหรืออัตราเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งจังหวัดระยองมีส่วนมีอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ

()

3

ย้ายโรงเรียนบ่อย การเรียนตกต่ำไม่ทันเพื่อน ส่งผลให้เด็กเลิกสนใจและท้อแท้ต่อการเรียน ทั้ง ๆ

จำนวนเด็กน้อยก็กลายเป็นปมด้อย เนื่องจากถูกเด็กกลุ่มใหญ่ในชั้นเรียนล้อเลียน การมีส่วนร่วม
ของผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเป็นแรงงานก่อสร้างมีลักษณะ

2.1.5

45 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 54 เกิดจากภาคชุมชน การค้าและ

อุบัติเหตุจากการจราจรเกิดเพิ่มขึ้น

เนื่องจากมีประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้การสัญจรเป็นไปอย่าง

จิก้นอย่างประมาททำให้เกิดอุบัติเหตุมากขึ้น บางครั้งก็ถึงขั้นเสียชีวิต จุดที่มีอุบัติเหตุบ่อยครั้งใน
ชั่วโมงเร่งด่วนคือ บริเวณสี่แยกต่าง

ประโยชน์และปัญหาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดจำนวน 77 ราย

ปีนร้อยละ 37.7 33.7 และ 28.2 ตามลำดับ และ
โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่พอใจจะไม่พอใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดถึงร้อยละ 46.1 ขณะที่กลุ่มที่ยัง

พอใจในด้านสิ่งแวดล้อมมีอยู่เพียงร้อยละ 23.4 เท่านั้น (, 2554, 148;
 , 2551, 6-21)
 2.1.6 (, 2546, 73)

คนผลิต คนที่ขายยาเสพติดจะเข้ามาอยู่ในชุมชนประมาณ 2-3 เดือน หลังจากนั้นก็
 เรือย ๆ กลุ่มคนที่ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย

;

จีน มีหอพักและสถานบันเทิงเกิดขึ้นหลายแห่ง นอกจากนี้มีบ่อนการพนันเกิดขึ้นกลายเป็นการ

;

ใครเป็นผู้ขโมย สามารถควบคุมกันเองได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่รุนแรงหรือบ่อยมาก เป็นการลักทรัพย์

;

;

2.2 แนวทางแก้ไขผลกระทบด้านสังคม (, 2552, 236;
 , 2554, 16; , 2549, 101;
 , 2555, 239-240)

2.2.1

2.2.1.1

;

;

-

2.2.1.2 เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อปกป้องพื้นที่ที่ยังไม่มีอุตสาหกรรม
 ไม่ให้ถูกอุตสาหกรรมรุกคืบเข้ามายึดพื้นที่เกษตร พื้นที่อยู่อาศัย รวมถึงช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อม

ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะ
 จะเป็นผลกระทบด้านสุขภาพ ผลกระทบด้านมลภาวะ ผลกระทบจากการอพยพเข้ามาในพื้นที่ของ
 น และผลกระทบด้านอื่น ๆ อีกมากมาย สิ่งเหล่านี้หากชุมชนมีความเข้มแข็งก็สามารถ
 ที่จะเรียกร้องสิทธิ หรือสิ่งที่ควรได้รับเพื่อชดเชยผลกระทบที่ได้รับจากโรงงานอุตสาหกรรมได้

2.2.2

2.2.2.1

ชุมชนเพื่อชดเชยในสิ่งที่ชุมชนได้รับผลกระทบทั้งด้านสาธารณสุข โภค สาธารณสุข (เสนอโมเดล)

เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ เช่น กิจกรรมเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมอุตสาหกรรมดูแล
CSR

ที่ต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการผลิตที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมไม่ควรมองว่าเป็นกิจกรรมอาสา

2.2.2.2

ปฏิบัติจริงกลับมีโรงงานเพิ่มขึ้นมาในพื้นที่สีเขียวจำนวนมากทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นใน

ความโปร่งใส มีความจริงในที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยไม่มีเรื่องการเมือง การแบ่งพรรคแบ่งพวก

2.2.3

มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีศักยภาพ และมีความพร้อมที่ทำให้อุตสาหกรรมเข้ามา

ขณะเดียวกันปัญหาต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน การบริหารจัดการต่าง ๆ ที่ต้องผ่านส่วนกลาง

2.2.4

2.2.4.1

การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งการจัดตั้งโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้กับ

2.2.4.2

ระยอง เนื่องจากเป็นพื้นที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ตลาดแรงงานในพื้นที่มาบตาพุด

2.2.5 ส่งเสริมงานวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาในพื้นที่

2.2.5.1

2.2.5.2 การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพส่วนหนึ่งควรเป็นการ (Psycho social) ซึ่งจะช่วยทำให้การศึกษาวิจัยในพื้นที่ที่มีความรอบด้านมาก (Bio social)

2.2.6

กระทรวงสาธารณสุข จำเป็นต้องดำเนินการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งจังหวัดระยอง องค์กร

2.2.6.1

2.2.6.2

2.2.7

()

เท่าที่ควร ดังนั้นคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจึงควรเสนอให้หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.2.7.1

2.2.7.2

ระยอง เนื่องจากขณะนี้โรงงานในจังหวัดระยองเกิดขึ้น

2.2.7.3

จริงจัง โดยการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดระยองเพื่อให้จังหวัดระยองมีทรัพยากรที่

i

2.2.7.4

i

2.2.7.5

ที่จัดตั้งขึ้นโดยภาคอุตสาหกรรมและโรงไฟฟ้าเพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

2.2.7.6

เข้ามาทำงานในพื้นที่ไม่ได้ย้ายสำเนาทะเบียนบ้าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการย้ายสำเนาทะเบียนบ้านอย่างถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ภาครัฐจัดสรรสวัสดิการต่าง ๆ และดำเนินการบริหารพื้นที่นั้น ๆ

:

2.2.8

3. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

(VOCs) 40

20

ส่วนใหญ่มีคุณภาพเสื่อมโทรมส่งผลทำให้สัตว์น้ำจืดสูญหายไป น้ำผิวดินบางแห่งแห้งขอด และ
 ถม ส่วนน้ำบ่อน้ำใต้ดิน และน้ำฝนมีคุณภาพเสื่อมโทรมไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภค

จำนวนลงทั้งชนิดและปริมาณ คุณภาพสัตว์น้ำเสื่อมโทรมจนบางชนิดไม่สามารถนำมาบริโภคได้
 ส่วนการจัดการกากอุตสาหกรรมมีการลักลอบทิ้งในแหล่งชุมชนบ่อยครั้ง และเกิดอุบัติเหตุจาก

สิ่งแวดล้อม และมลพิษ โดยจัดตั้งกลไกการบริหารสิ่งแวดล้อม และมีระบบธรรมมาภิบาล
 แก้ไขปัญหามลพิษทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ผู้ประกอบการ
 อุตสาหกรรมต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

ต่างๆเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม นอกจ

3.1 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดมลพิษ มีผลเสียต่อสภาพแวดล้อม

คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่เสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาการลักลอบทิ้งของเสีย ถึงแม้ภาครัฐ

(, 2547, 93)

3.1.1

(

, 2553, 6;

, 2551, 6-15; , 2547, 93)

. . 2543

สภาพแวดล้อมที่พบมากที่สุดคือ มลพิษทางอากาศ มลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นในลักษณะของ กลิ่น
ก๊าซพิษ และฝุ่นละออง ซึ่งก่อให้เกิดกลิ่นรบกวน ประชาชนมีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น ปวดศีรษะ

. . 2536

ตรวจสอบคุณภาพโดยทั่วไปของบริเวณพื้นที่มาบตาพุดพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ก๊าซซัลเฟอร์ได-

(SO₂)

10

(NO₂) มีค่าก่อนข้างคงที่ ส่วนในปี พ.ศ.2554 พบว่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂)

(NO₂)

10

คุณภาพอากาศ ร้อยละ 81 คิดเห็นว่าคุณภาพอากาศไม่ดี ส่วนความพึงพอใจของประชาชนต่อการ

(

59.8) และมาก (ร้อยละ 10.1)

. . 2552 หลังจากทีศาลป

(ร้อยละ 30.2) และกลุ่มตัวอย่างเกือบ 9 ใน 10 (ร้อยละ 87.1) เห็นด้วยกับการประกาศให้มาบตาพุด
และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง

ส่วนปัญหาเรื่องกลิ่นที่เกิดขึ้นจาก โรงงานกำจัดขยะ ชุมชนที่
ประสบปัญหาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ ห้วยโป่ง บ้านบนและมาบตาพุด แต่บางชุมชนพบปัญหานี้

ข้อมูลของการนิคมอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2552 เปิดเผยให้เห็นว่ามีการร้องเรียน
ปัญหามลพิษรวม 450 ครั้ง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นกรร้องเรียนเรื่องกลิ่นถึง 341 ครั้ง เมื่อเกิดปัญหา

ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่น ความเข้มข้นของสารที่ก่อให้เกิดกลิ่น ความไวต่อกลิ่นของแต่ละ
บุคคล ทิศนะคดีต่อแหล่งกำเนิดกลิ่น ในปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีการวัดกลิ่นที่ปฏิบัติได้ง่ายและดี

ที่ผู้รับกลิ่น มีเฉพาะค่ามาตรฐานที่จุดปล่อยซึ่งก็ยังเป็นมาตรฐานที่
ไม่สามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ ปัญหาเรื่องกลิ่นในมาบตาพุดมักไม่ได้เกิดจากการ

3.1.2 (VOCs) (, 2554, 136;
 , 2552, 74;
 , 2553, 3)

การจัดการปัญหาสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่มา
 คีบหน้ามากนัก นับตั้งแต่วิกฤติมลพิษที่โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร ในปี 2540
 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่ได้ดำเนินงานอย่างจริงจัง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2548
 (.) 40 20
 ปริมาณเกินค่ามาตรฐานที่กำหนดของหน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกา
 (Environ-mental Protection Agency) USEPA 4 - 5
 ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นผู้ก่อมลพิษประเภทนี้มากที่สุด
 70 - 80

ในปี พ.ศ. 2552 มี VOCs 4 ชนิด ได้แก่ 1, 3 Butadiene
 2 Dichloromethane น 1 แห่ง สาร 1, 2 Dichloromethane
 2 Benzene 7

VOCs Hazardous Air Pollutants

สารวีไอซี สร้างปัญหาการปนเปื้อนที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ชุมชนเป็นประจำ (โดยเฉพาะ
 กลิ่นที่เกิดขึ้นรุนแรงช่วงเวลากลางคืน) เพราะมีการใช้เป็นสารตั้งต้น ตัวทำลาย และผลิตภัณฑ์ใน

3.1.3
 3.1.3.1 (, 2550, 74;
 , 2552, 78; , 2554, 39; , 2551,
 6-16)

ปัญหาน้ำเสีย คลอบคลุมพื้นที่ในชุมชนที่อยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่
 ห้วยโป่ง มาบตา บ้านล่าง ซากลูกหญ้า มาบชะลู และคลองน้ำหุ เป็นต้น แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

คุณภาพน้ำผิวดินพบว่า มีคุณภาพเสื่อมโทรมลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2549
 รับน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมมีปริมาณของแข็งละลายน้ำรวม (Total dissolved
 solids) TDS (3,000)

าพน้ำคลองสาธารณะในปี พ.ศ. 2553 16

คลองหนองผักหนาม และคลองกระเจ็ด จำนวน 3 ครั้งต่อปี เปรียบเทียบกับดัชนีคุณภาพน้ำ
 (Water Quality Index, WQI)

คลองน้ำหูเท่านั้นที่อยู่ในระดับ

ว่าเกิดจากภาคอุตสาหกรรม น้ำเสียที่ปล่อยจากโรงงานทำให้น้ำเป็นคราบสนิมสีแดง

3.1.3.2 น้ำบ่อ น้ำใต้ดิน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ, 2550, 73;
 , 2552, 80; , 2554, 44;
 2556, 38; , 2546, 53)

20

งมีฝ้ายจับผิวน้ำ น้ำบ่อคืนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป
 เมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งในชุมชน เมื่อใช้น้ำบ่อซักผ้ากลิ่นจะเหม็นติดเสื้อผ้าและผ้าจะมี

. . 2544 (.)

น้ำบ่อคืนใน 3 ชุมชนคือ ชุมชนเกาะกอก ชุมชนหนองน้ำเย็น และชุมชนคลองน้ำหู มีค่าความเป็น

3

. . 2550

สุขภาพสิ่งแวดล้อม ดำเนินการตรวจวัดบ่อบาดาลและบ่อน้ำตื้น พบว่าบางแห่งมีสารประกอบ

(VOCs) ปนเปื้อน แต่ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

, 1,1- 1,1,2

. . 2553

ดินในพื้นที่ 33 ชุมชนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 94 บ่อ โดยแบ่งเป็นบ่อน้ำ

บาดาล 29 บ่อ บ่อสังเกตุการณ์ 18 บ่อ และบ่อน้ำตื้น 47 บ่อ พบว่าการปนเปื้อนส่วนใหญ่เกิดจากการปนเปื้อนของพารามิเตอร์กลุ่มโลหะหนักซึ่งมีอยู่มากในดินของประเทศไทย ได้แก่ สารหนู

41.1

เหล็ก มีค่าเกินมาตรฐานร้อยละ 69.8 ของตัวอย่าง

39.7

3.1.3.3

คุณภาพของน้ำฝนในพื้นที่มาบตาพุดมีคุณภาพเสื่อมโทรม ไม่สามารถนำมาใช้ และบริโภค น้ำฝนที่ตกลงมามีลักษณะเป็นตะกอนดำ เมื่อทดลองนำขันขาว ตักน้ำฝนที่รองไว้ในอ่างหรือในถังตามบ้าน ตั้งทิ้งไว้หนึ่งคืน พบคราบสีเขียวจับข้างขันชัดเจน หรือหากนำขันไปลอยไว้บนน้ำฝนหนึ่งคืน ขันขันจะเขียวเป็นวงและมีเมือกติด พบว่าชาวชุมชนมาบตา

เนื่องจากมีตะกอนดำของถ่านหินบีหุบีบัสจากโรงไฟฟ้าถ่านหินในนิคมอุตสาหกรรม หรือเมื่อฝนตกทำให้มะม่วงตายได้ซึ่งมีผลมาจากสารเคมี ที่ชุมชนบ้าน โป่งบนพบว่า ปลาหางนกยูงตายเมื่อฝน

74;

, 2546, 53)

(, 2550,

3.1.3.4

, 2550, 75)

(, 2554, 46;

ในปี พ.ศ. 2553 กรมควบคุมมลพิษ ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลบริเวณที่มีการระบายน้ำทิ้งจากฝั่งในพื้นที่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่

22

ผลกระทบต่อเนื่องจากน้ำผิวดินในคลองสาธารณะที่ไหลลงสู่ทะเล น้ำทะเลใช้อาบไม่ได้เพราะมี

()

คุณภาพตะกอนดินชายฝั่งในระดับที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำ ทุกพารามิเตอร์

กดินเหนียวผิดปกติในบริเวณปากคลองระบายน้ำนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด (คลองซากหมาก) ซึ่งเป็นคลองที่ไหลผ่านพื้นที่ชุมชนบริเวณต้นคลอง (เรียกว่าคลองน้ำดำ) และไหลผ่านนิ

พื้นที่ประมาณ 3.25 ตารางกิโลเมตร และมีปริมาตรกว่า 340,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง

โครงการทำเรือ อุตสาหกรรมมาบตาพุดระยะที่ 2 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระแสน้ำ

และปรอทมีค่าเกินกว่าระดับที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำ

3.1.4

3.1.4.1 (, 2554, 143; , 2546, 58-59)

การถมทะเลและทำลายพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อขยายนิคมอุตสาหกรรม และสร้าง
แก้มพื้นที่หาดพลา อำเภอบ้านฉาง
ซึ่งอยู่ห่างจากมาบตาพุดว่า 20 กิโลเมตร ชายหาดถูกกัดเซาะไป 20 เมตร พื้นที่หาดหนองแพบ
อำเภอเมือง ถูกกัดเซาะเป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร พื้นที่หาดทรายทอง อำเภอเมือง ถูกกัดเซาะไป
กว่า 2.5 กิโลเมตร พื้นที่หาดตากวนและหาดสุชาดา อำเภอ 50-100
เป็นระยะทางกว่า 4 กิโลเมตร พื้นที่หาดแสงจันทร์ อำเภอเมือง ถูกกัดเซาะลึกเข้ามา 20 - 30
เป็นระยะทางกว่า 4 กิโลเมตรส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่ง พื้นที่ที่เป็นหาดทรายหายไป

ปัญหาชายฝั่งพังหายไปนี้
ส่งผลเดือดร้อนโดยตรงกับเจ้าของที่ดินที่ถูกกัดเซาะไปหรือสิ่งปลูกสร้างที่เสียหาย นอกจากนี้ทาง

หาดที่เอื้อมวายเป็นจนถึงปากน้ำระยอง ทำให้เสียทัศนียภาพอันสวยงามและส่งผลให้ชาวบ้านที่อยู่ใกล้
ชายฝั่งเสียรายได้ จากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ที่แต่เดิมเคยเป็นเศรษฐกิจหลัก

. . 2543

ถมทะเลเพื่อขยายพื้นที่ท่าเรือมาบตาพุดระยะที่ 2 เรียกร่องค่าชดเชย 8,800

รวมทั้งที่ดินของชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณ

(.)

สิ่งก่อสร้างล่วงล้ำน้ำ(พื้นที่ถมทะเล) ของโค

ค่าปรับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2550 รวมเป็นเงินกว่า 400 ล้านบาท ให้กับเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัด

3.1.4.2 (, 2554, 42; , 2552, 94; , 2546, 60)

อัตราการจับสัตว์น้ำในการทำการประมงเฉลี่ยเป็นกิโลกรัมต่อชั่วโมง ปริมาณ

50

ชาวบ้านในพื้นที่ให้ข้อสังเกตว่า สัตว์น้ำหลายชนิดสูญหายไป เช่น ปลาพะยูน

ในอดีตมักว่ายมาเป็นฝูง ๆ มีทั้งโลมาเผือกและดำ แต่หายไปนับตั้งแต่มีการถมทะเลเพิ่มขึ้น คุณภาพ สัตว์น้ำเริ่มเปลี่ยนไป สัตว์น้ำมีการปนเปื้อนของสารเคมี คราบน้ำมันและมีลักษณะผิดปกติ เช่น สี ขนาด ผิดรูปผิดร่าง บิดเบี้ยวจากสภาพปกติ สัตว์น้ำที่จับจะตายเร็วขึ้น ภูมิแ

ส่วนคุณภาพเนื้อเยื่อสัตว์น้ำได้ดำเนินการตรวจสอบโลหะหนัก 2 ชนิด ได้แก่ ปรอท และ ()

หอยแมลงภู่จากพื้นที่หาดทรายทองได้รับสารเคมีที่เป็นพิษต่อสารพันธุกรรมในปริมาณสูงกว่าที่

3.1.5 (, 2551, 6-18; , 2554, 51; , 2556, 37;

คณะอนุกรรมการศึกษาและเติมเต็มทางเทคนิคเพื่อลดและขจัดมลพิษในมาบตาพุด และพื้นที่ , 2553, 7)

. . 2541

บริเวณต่างๆ ในพื้นที่มาบตาพุด เช่น หนองแพบ ซอยร่วมพัฒนา และบางพื้นที่ ทั้งที่เป็นชาวผู้

. . 2542 - 2549 พบว่ามีการลักลอบทิ้งกากของอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดจำนวน 6 ครั้ง ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมทรพพยากรในการติดตามแก้ไขปัญหามาก โดยที่การติดตามผู้กระทำผิดมาลงโทษ และชดใช้ค่าเสียหาย เป็นเรื่องยาก
ารที่ขาดความรับผิดชอบหาทางที่มีขอบเพื่อลดค่าใช้จ่ายใน

ปี พ.ศ. 2549 - 2552 ที่ผ่านมา พบว่า มีอุบัติเหตุจากสารเคมีและวัตถุอันตรายเกิดขึ้นรวม 14 ครั้ง เป็นอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม 8 ครั้ง เกิดเหตุระหว่างการทำงานส่งทางทะเลบริเวณท่าเรือขนถ่ายสินค้า 6 ครั้ง มีผู้ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น 312 ราย ซึ่งตำบลมาบตาพุดเป็นพื้นที่ที่เกิดเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายมากที่สุด

. . 2552

ถึง 2,293,847 ตัน (คิดเป็นร้อยละ 67 ของปริมาณที่เกิดขึ้นทั้งจังหวัด) ในจำนวนนี้เป็นกากของเสียอันตราย 845,143 ตัน ในขณะที่มีบริษัทรับจัดการการของเสียอุตสาหกรรมอยู่เพียงแห่ง
" " และได้ปิดกิจการไปแล้วเมื่อต้นปี 2553 ดังนั้นจึงต้องนำกากอุตสาหกรรมไป
ะกำจัด ยังโรงงานจัดการกากของเสียอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่นอกพื้นที่ที่ห่างไกลออกไป

ประสิทธิภาพ ส่วนขยะชุมชนมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมทำให้คนมากขึ้นสิ่งที่ตามมาคือขยะภายในชุมชน

3.2 แนวทางแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

นโยบายติดตามแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมตาม

วิชาการและความเชี่ยวชาญ รวมทั้งงบประมาณที่ไม่เป็นระบบ การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาที่มัก
!

ติไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

3.2.1

(, 2552, 161;
 , 2554; , 2554,
 60-71)

3.2.1.1

2

3.2.1.1.1 กลไกระยะสั้น จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหา
 กำหนดการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดระยอง

3.2.1.1.2 กลไกระยะยาว จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่เฉพาะหรือพื้นที่
 พิเศษเพื่อดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

3.2.1.2 แนวทางการจัดตั้งกลไกบริหารจัดการระดับพื้นที่

3.2.1.2.1

ผู้ประกอบการ และภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน

3.2.1.2.1

3.2.1.3

ติดตามและวินิจฉัยข้อพิพาทอันเนื่องมาจากเทคนิคอุตสาหกรรมซึ่งจะมีการจัดตั้งขึ้นภายในปี
 . 2551 เพื่อดำเนินการในภาพรวมของประเทศให้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการความ
 ขัดแย้งในพื้นที่

3.2.2

สร้างระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้น

3.2.2.1

3.2.2.2

3.2.2.3

3.2.3 “ศูนย์อำนวยการฟื้นฟูสภาพพื้นที่มา

”

ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมในมาบตาพุดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ

ปฏิบัติงานประจำที่ศูนย์อำนวยการฯ อย่างน้อย 3 ปี

3.2.4

ลู่โลกกำกับติดตามการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดอย่างใกล้ชิด

3.2.5 จัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา 67 วรรคสอง

เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินการตามมาตร 67 วรรคสองของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุ

ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.2.6

99-100; , 2546, 92-117)

(, 2545,

3.2.6.1

3.2.6.1.1

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการตรวจวัดค่ามาตรฐานของคุณภาพ

3.2.6.1.2

On-line

ควรปรับค่ามาตรฐานของคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื่องจากค่ามาตรฐานบางตัว

รวมถึงบริเวณชุมชนหรือกิจกรรมที่มีคนอาศัยอยู่เพื่อให้มีการเฝ้าระวังมลพิษทางอากาศอย่างต่อเนื่อง

อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขให้อยู่ในเก

ควรจัดหาสถานที่ในการกำจัดกากของเสียและของเสียอันตรายเพิ่มขึ้น โดยจัดให้อยู่ในบริเวณที่ไกลจากชุมชนและปรับปรุงสถานที่ที่มีอยู่เดิมและวิธีกำจัดมูลฝอยให้

3.2.6.2

3.2.6.2.1

3.2.6.2.2

ให้สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพและเงื่อนไขของพื้นที่ในการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัย

3.2.6.2.3 การจำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

ธุรกิจเดิม เปลี่ยนเป็นย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรม

3.2.6.3

3.2.6.3.1 การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ 24 ชั่วโมงจีนและจัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ผลัดละ 2 คน เพื่อรับแจ้งเหตุและดำเนินการตรวจสอบสาเหตุ และการติดตามข้อมูล (Shutdown)

3.2.6.3.2 (Risk assessment)

3.2.6.3.3 การตอบโต้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับแรกคือเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น
ตุได้เอง ระดับสอง เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นและไม่สามารถควบคุมสถานการณ์

3.2.6.4

และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมพื้นที่จังหวัดระยอง และเสนอแนะแนวทางเลือกที่เหมาะสมบนพื้นฐานการยอมรับของประชาชนและศักยภาพการรองรับของพื้นที่

3.2.7 การศึกษาวิจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ มีการริเริ่มการศึกษา

อุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง โครงการเหล่านี้เป็นความร่วมมือของการนิคม

(กนอ.) หน่วยงานราชการทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนกลาง (เพ็ญโฉม , 2546,

97)

3.2.8

(, 2545,

99-100;

, 2546, 92-117)

3.2.8.1

3.2.8.1.1

ความเป็นพิษน้อยกว่าแทน โดยเฉพาะการริเริ่มและนำแนวทางการผลิตที่สะอาดมาใช้ในอุตสาหกรรม (Clean production principle)

3.2.8.1.2

(Public disclosure)

(Precaution principle)

(Pollutant release and

transfer registers/ PRTRs)

ภาคเอกชน โดยตรง , การจัดทำแผนป้ายขนาดใหญ่ไว้หน้าสถานประกอบการเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

3.2.8.1.3

3.2.8.1.4

3.2.8.2

3.2.8.3

มลพิษให้แก่โรงงาน/กิจการทั้งที่มีอยู่และผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นแบบระบบปิดหรือใช้เทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษที่ดีที่สุดในเวลาทีรวดเร็ว โดยกระทรวง

3.2.9

99-100;

, 2546,

92-117)

(, 2545,

3.2.9.1

รวมๆ ฉบับล่าสุด (ฉบับ พ.ศ. 2546) หมระยะเวลาการใช้บังคับแล้ว และสามารถขยายระยะเวลาการใช้บังคับได้อีกไม่เกิน 2 ปี ทั้งนี้ จะต้องทบทวนการประกาศพื้นที่สีม่วงซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมที่ประกาศใช้ทับซ้อนกับพื้นที่ชุมชนในปัจจุบัน และต้องกำหนดให้มีพื้นที่กันชน (Buffer zone)

มลพิษและความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุลุกลามออกไป โดยเฉพาะในเขตพื้นที่มาบตาพุด โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในทุกขั้นตอนของการวางผังเมืองตามมาตรา 57 ของรัฐ

3.2.9.2

Polluter pay polluter work ประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

3.2.9.3

ๆ แก่หน่วยงานภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ ให้ทราบว่าโรงงานที่จะมาตั้งมีสารกึ่งชนิด ขั้นตอนการผลิตเป็นอย่างไร มีสารเคมีอะไรที่เป็นอันตรายบ้าง เป็นโรงงานที่มีความเสี่ยง

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ เพื่อจะได้มีการวางแผนป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นร่วมกัน

3.2.9.4 การผลักดันการแก้ปัญหามลพิษในพื้นที่จังหวัดระยองไปสู่ระดับ

3.2.9.4.1

ระเหยง่าย ข้อมูลประเภทหรือกิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากภาคอุตสาหกรรมนี้

3.2.9.4.2

3.2.9.4.3

3.2.9.4.4

(SEA) จังหวัดระยอง เพื่อศึกษาศักยภาพและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมพื้นที่

3.2.10 (, 2545, 99-
100; , 2552, 236; , 2553, 107)

3.2.10.1

ในพื้นที่ ฆาตพุดโดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานนโยบาย

/ /

67

3.2.10.2

ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาที่เน้

มิติสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งรัฐต้องเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้

/

ละสิ่งแวดล้อมร่วมกัน อย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง รวมทั้งให้

3.2.11

2547, 162; , 2552, 239)

3.2.11.1

ต้นเหตุได้ทันท่วงทีเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นในนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งจัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาผู้เจ็บป่วย

3.2.11.2

น้ำประปา เนื่องจากน้ำฝนและน้ำบ่อไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้การ
อุปโภคบริโภคได้และควรให้ความรู้เกี่ยวกับสารพิษ และวิธีป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งให้
คำตอบข้อสงสัยของชาวบ้านในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพของน้ำในบ่อ

3.2.11.3

(Rules of engagement)

เปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงของสารเคมีต่าง ๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมในแต่ละพื้นที่

16

17

. . 2550

และกฎการปฏิบัติการอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนในพื้นที่จำนวนมาก

3.2.12 กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม (,
2554, 72)

พระราช 2550 มาตรา 67 วรรคสอง

3.2.13 (, 2552,
236;
, 2553, 5;
2554, ; , 2554, 51-52; , 2557, 250)

3.2.13.1

ควรปรับปรุงกระบวนการจัดการทรัพยากรน้ำใหม่ โดย ต้องเพิ่มบทบาทและ

ในการจัดการน้ำอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้และระบบข้อมูลน้ำเพื่อให้
ประชาชนสามารถติดตามการจัดการน้ำในพื้นที่ได้ โดยง่ายและทันท่วงที ต้องเร่งแก้ปัญหามลพิษ
ทางน้ำที่พบในพื้นที่มาบตาพุด ทั้งมลพิษที่ปนเปื้อนในน้ำฝน น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำทะเล

(Demand side management)

มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง เพื่อลดความต้องการใช้น้ำที่ไม่มี ประสิทธิภาพของภาคอุตสาหกรรม

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

3.2.13.2 (VOCs)
(.) (.)
VOCs

VOCs เกินค่ามาตรฐาน เพื่อที่จะไม่เกิดความตื่นกลัวเกินความเป็นจริงและสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดมลพิษในพื้นที่ที่มีการกำหนดเป้าหมายสุดท้าย

(Final goal)

(Interim goals)

เป้าหมายนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจน ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาต การ

ที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม และควรกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการที่
VOCs คิดตั้งบ่อสังเกตการณ์น้ำใต้ดินเพื่อเฝ้าระวังการปนเปื้อน โลหะหนักและ
:

3.2.13.3 (.)
(.) (.)
(.)

รวมทั้งความรับผิดชอบที่จะไม่ทำให้เกิดปัญหาหากดิน หรือแจ้งให้หน่วยงานกำกับดูแลทราบเมื่อเกิด
ปัญหาขึ้น เพื่อการร่ว

ความรู้กับชุมชนในการที่จะมีความรับผิดชอบในการไม่ทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดดินรบกวน และ
ให้ความร่วมมือในการสำรวจดิน และบันทึกดินเพื่อหาสาเหตุและแหล่งเกิดดินและควรบรรจุ

EIA

3.2.13.4
3.2.13.4.1 (.) (.)
(.)

ลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2553 - 2556 สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

(Waste fingerprints)

กำจัด และจำนวน (มากกว่าปริมาณที่กำหนด) จะต้องจัดทำ แผนการลดกากของเสียที่แหล่งกำเนิด

และส่งให้กับหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อได้รับความเห็นชอบก่อนที่จะนำไปปฏิบัติ สร้างการมี

(EIA)
(EHIA)

3.2.13.5

ได้ดำเนินการเพื่อควบคุม กำกับ ดูแลและบริหารจัดการสารเคมี ภายใต้กฎหมาย 2 ฉบับ คือ กฎหมาย

4E

(Engineering)

(Enforcement)

(Education)

(Empowerment)

4. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบด้านสุขภาพ

ลงได้ นอกจากนี้คนในชุมชนมีความเสี่ยงสูงกับการเป็นโรคมะเร็ง โรคผิวหนังอักเสบ การติดเชื้อ HIV อีกทั้งหญิงตั้งครรภ์ และทารกแรกเกิด มีโอกาสผิดปกติสูงกว่าพื้นที่มาบตาพุด

(EHIA)

(Buffer zone)

4.1 ผลกระทบด้านสุขภาพ

ในเขตพื้นที่พักอาศัยบริเวณรอบนอกนิคมอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นภาวะมลพิษทางอากาศ ภาวะ

ระยอง เพิ่มสูงขึ้น คว

จากวิกฤติการณ์สิ่งแวดล้อมในบริเวณมาบตาพุดนี้ ทำให้ชาวบ้านจำนวนไม่น้อย เริ่มอพยพโยกย้าย
ออกจากพื้นที่เนื่องจากกังวลเรื่องสุขภาพของตนเองและครอบครัว (, 2547, 91)

4.1.1 (, 2552, 119;
, 2545, 40; , 2554, 9;
, 2553, - ; , 2556, 39)

ระบุว่า กลิ่นเป็นปัญหาหลักของชุมชนที่อยู่ในระดับรุนแรง แม้ว่าช่วงปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544) สภาพ

เป็นปัญหาที่รบกวนพวกเขาอย่างมากกลิ่นที่ชาวบ้านได้รับนั้นมีความหลากหลาย
กลิ่นแก๊ส กลิ่นซัลเฟอร์ฯ กลิ่นหัวไม้ขีด กลิ่นฟุ้งสุก กลิ่นหอมเอียน กลิ่นละมุด กลิ่นน้ำส้มเน่า

เมื่อได้รับกลิ่นก็คือ อึดอัด แสบจมูก หายใจไม่ออก โดยเฉพาะกลิ่นแก๊ส กลิ่นฟุ้งสุก จะทำให้

หายใจไม่ออก มีอาการคลื่นเหียนอย่างหนัก อาการหลัก อื่น ๆ ที่ทุกคนเป็นร่วมกันได้แก่ วิงเวียน
 ซึ่่นฝึ่่น นอกจากนี้บางคนก็มีอาการซึม เพลีย ง่วงนอน

างครั้งพบว่า ในยามอากาศอับหรือครึ้มฟ้าครึ้มฝน หรือลมพัดมา

ปีนเวลานาน ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2544-2549 ชี้ว่า โรคระบบทางเดินหายใจเป็น
 กลุ่มโรคที่ชาวจังหวัดระยองเข้ารับบริการสูงเป็นอันดับ 1 และสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศและมี
 แนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ (ในขณะที่ระดับประเทศมีแนวโน้มผู้ป่วยลดลง) และมลพิษทางอากาศเป็น
 ญของการเจ็บป่วยด้วยโรคกลุ่มนี้ และทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในระยะของป่วยด้วยโรคภูมิแพ้

ปัญหาการกลืนเหม็นเป็นปัญหาที่สำคัญมากในความรู้สึกของประชาชน
 กลืนเป็นสัมผัสแรกที่ประชาชนจะสามารถบอกได้ว่าได้รับสัมผัสสารเคมีเหล่านี้และจะส่งผล

รับรู้ได้จากกลิ่นแม้จะมีปริมาณเล็กน้อยก็ตาม ทั้งนี้ กลิ่นที่เกิดขึ้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อร่างกาย

กลิ่นก็จะมีความรู้สึกชินต่อกลิ่นก็จะสุดดมกลิ่น โดยไม่รู้สึ่กกว่าเดือนร้อนราคา

เรื่องพิสูจน์ได้ยาก เนื่องจากกลิ่นที่มาจากมลพิษมีความไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และช่วง
 ที่ได้รับกลิ่นอาจจะเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆเท่านั้น รวมทั้ง

ปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นจึงมิใช่เป็นเพียงแค่ความรู้สึกหรือคิดไปเอง แต่เป็นสิ่งที่ร่างกายมีปฏิกิริยา
 ตอบสนองเมื่อได้รับกลิ่นเหล่านี้ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ที่ได้รับ
 กลิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่า

การศึกษาในพื้นที่จังหวัดระยอง รวมทั้งความคิดเห็นของคณะกรรมการ
 และผู้เชี่ยวชาญ ต่างให้ผลสอดคล้องกันว่าสารมลพิษที่พบในบรรยากาศส่งผลให้ประชาชนเป็นโรค
 ระบบทางเดินหายใจทั้งเฉียบพลันและเรื้อรัง และประชาชนในจังหวัดระยองที่อาศัย

ประชาชนที่ไกลจากนิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กที่จะต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ

ในกลุ่มเด็กที่อาศัยในพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุด น้อยกว่า 5 ปี และมีที่อยู่อาศัยใกล้จุดศูนย์กลางพื้นที่นิคมฯ เป็นระยะทาง 3-4.99 กิโลเมตร เสี่ยงต่อการเกิดอาการมีเสมหะเรื้อรัง เป็น 1.7 เท่าของกลุ่มที่มีที่อยู่อาศัยห่างจากจุดศูนย์กลางพื้นที่นิคมฯ ตั้งแต่ 7 กิโลเมตรขึ้นไป

ใหญ่ พบว่าแนวโน้มของผู้ที่อยู่อาศัยใกล้จุดศูนย์กลางพื้นที่นิคมฯ ที่อาศัยในพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุดตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือต่ำกว่า 5 ปี มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาการเสบตาเพิ่มขึ้นตามระยะทางโดยพบว่าผู้ที่อยู่ใกล้จุดศูนย์กลางพื้นที่นิคมฯ เป็นระยะทางน้อยกว่า 3 กิโลเมตร เสี่ยงต่อการเกิดอาการเสบตาเป็น 2.4 เท่า และ 1.6 เท่า ของกลุ่มที่มีที่อยู่อาศัยห่างจากจุดศูนย์กลางพื้นที่นิคมฯ ตั้งแต่ 7 กิโลเมตรขึ้นไป ตามลำดับ

4.1.2 (, 2550, 73; , 2545, 51)

ระดับของเสี่ยงที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโอกาสที่โรงงานมีกิจกรรมพิเศษ (Shut-down)

ให้เกิดเสี่ยงดังสลับกันไปทั้งปีและทุกปีนอกจากเสี่ยงดังนี้จะรบกวนชุมชนแล้ว บ่อยครั้งชาวบ้าน

6.2.3 มาจากการปิดเครื่องจักรโรงงาน (Shut down)

4.1.3 (, 2554, 7; , 2555, 52-53; , 2552, 121; , 2554, 10-13; , 2553,)

4.1.3.1

สูงกว่าอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดระยอง และสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยเฉพาะมะเรียงปอด มะเรียง

และมะเร็งของจังหวัดระยองในรอบ 8 ปี (พ.ศ. 2540-2548) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 444 คนต่อประชาชนแสนคน ในปี พ.ศ. 2540 สูงขึ้นเป็น 1,264 คนต่อประชากรแสนคน ในปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือในระยะเวลา 8 ปี อัตราการป่วยด้วยโรคมะเร็งเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่า ยิ่งไปกว่านั้นข้อมูล

. . 2540 - 2544

(Leukemia)

3 - 5

(DNA)

กำเนิด และโครโมโซมผิดปกติ ในจังหวัดระยองเพิ่มขึ้น 3 เท่าในระยะเวลา 8 ปี ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ความเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคมะเร็งผลกระทบต่อทางสุขภาพที่เกิดขึ้นกับชาวระยองนั้นอาจมีอาจมี

ที่เป็นโรคมะเร็งในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง เกิดจากสารมลพิษทางอากาศที่ปล่อยจากนิคม

เม็ดเลือดขาวสูงกว่าพื้นที่ของประเทศ เนื่องจากโรคมะเร็งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน

(VOCs)

พื้นที่ เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาหาความสัมพันธ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งกับ

(VOCs) :

VOCs ที่อยู่ในบรรยากาศ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นปัจจัยเสี่ยงหนึ่งในหลายปัจจัยที่ทำให้ประชาชนที่ได้รับสัมผัสต้องมีความเสี่ยงที่จะป่วยเป็นโรคมะเร็งสูงกว่า

เหตุใด แต่ควรที่จะป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงให้ได้

4.1.3.2

การอพยพของแรงงานต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่และสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยแรง

ะข้อมูลปี 2547 พบว่าระของมีอัตราผู้ป่วยเอดส์รายใหม่คิดเป็น 15.3 คนต่อ
ประชากร 1 แสนคน สูงเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ

4.1.3.3 /

/
(VOCs)

ไฮโดรคาร์บอนที่ส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบในโรงกลั่นน้ำมันและอุตสาหกรรมปิโตรเลียมเคมี ทำให้
ผู้ที่ได้รับสารเหล่านี้มีอาการทางผิวหนังอักเสบซึ่งในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยองก็พบ
สารเคมีมลพิษเหล่านี้ปนเปื้อนในบรรยากาศ
จังหวัดระยอง จะมีความเสี่ยงสูงที่ได้รับสัมผัสมลพิษเหล่านี้และทำให้เป็นโรคผิวหนัง/
อักเสบ มากกว่าประชาชนในพื้นที่อื่นที่ไม่ได้รับสัมผัสสารมลพิษ

4.1.3.4

หญิงตั้งครรภ์ที่

ให้กำเนิดบุตรก่อนกำหนดถึงร้อยละ 16 นอกจากนี้ทารกยังมีน้ำหนักต่ำกว่าอายุครรภ์และบางราย

มสูงขึ้นเกือบ 40 เท่าในปี พ.ศ. 2536 หญิงตั้งครรภ์ที่อาศัย

หรือมีน้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่าปกติ หรือมีน้ำหนักน้อยกว่าอายุครรภ์ มากกว่าผู้ที่อยู่ไกลจากแหล่ง

ทารกพิการแต่กำเนิด เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่าปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงตั้งครรภ์ที่อาศัย
อยู่ใกล้กับแหล่งนิคมอุตสาหกรรมปิโตรเลียมเคมีหรือโรงกลั่นน้ำมัน แม้การศึกษาผลกระทบของ

ก็สามารถยืนยันได้ว่าหญิงตั้งครรภ์ที่อาศัยอยู่ในถิ่นมอดุสสาหกรรมและโรงกลั่นน้ำมันมีความเสี่ยง

:

4.1.4 (, 2554, 17;
, 2552, 126-127)

()

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 - 2549

ของจังหวัดระยองกลับไม่ลดลง ซึ่งขณะนี้มียานคนฆ่าตัวตายสูงเป็นอันดับ 6 ของประเทศ

:

ปนเปื้อนสารเคมีในสิ่งแวดล้อม

()

อำนาจกับประชาชนที่ต่อสู้และเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้

:

จากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ประมงพื้นบ้าน
ประมงชายฝั่ง ชาวสวน เป็นต้น นอกจากนี้การอพยพย้ายถิ่นของแรงงานที่เข้ามาทำงานในนิคม

ไม่ใช่บ้านเกิดของตนเอง ทำให้ขาดจิตวิญญาณในการพัฒนาชุมชนร่วมกับคนท้องถิ่นดั้งเดิม

4.1.5 (, 2554, 12;
, 2553,)

(Neurological disturbance)

ระบบโลหิต พบว่าผู้ที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมมีความเสี่ยงต่อการ หลงลืมง่าย ขาดสมาธิ และ

เคราะห์เปรียบเทียบความเสี่ยงระหว่างผู้ที่

มีที่อยู่อาศัยในแนวทิศทางลมหลักที่พัดผ่านนิคมอุตสาหกรรม เป็นที่น่าสังเกตคือ กลุ่มที่อยู่ในแนว

ประชาชนที่ได้รับกลิ่นสารเคมีจะมี

เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เป็นต้น สูงกว่ากลุ่มคนที่ไม่ได้รับกลิ่น

(VOCs)

มีผลกระทบต่อระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ผู้ที่รับสัมผัสมีอาการคลื่นไส้ เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ

4.2 แนวทางแก้ไขผลกระทบต่อด้านสุขภาพ (, 2554, 20-26;
 , 2549, 101; , 2545, 113-114;
 2552, 171, 233; , 2533, 107)

4.2.1

4.2.1.1

การตรวจสุขภาพและดูแลรักษาประชาชนในพื้นที่เสี่ยง และจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง
 ตลอดจนผลักดันให้การจัดตั้งกองทุนเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน

4.2.1.2

สิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษทั้งที่มาจากแหล่งอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง และจาก

4.2.1.3 บ่งชี้ความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพที่ประชาชนจะได้รับ

4.2.1.4

พื้นฐาน การวิจัยเชิงจิตวิทยาสังคมเพื่อหาคำตอบและแก้ไขปัญหาที่การศึกษาวิจัย

(Cohort study)

เสถียรภาพที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรค โดยเฉพาะโรคมะเร็ง ทางเดิน

(case control study)

4.2.1.5

(EHIA) มากขึ้นและกระทรวงฯ ควรจะเพิ่มบทบาทควบคุม

(HIA)

4.2.2

โดยให้ผู้แทนชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้บริหารจัดการกองทุน ให้หน่วยงาน

(Buffer zone)

เคลื่อนที่ให้บริการรักษาพยาบาลหมุนเวียนไปยังชุมชนต่าง

ถิ่นฐานมาอยู่ในจังหวัดระยอง เพื่อให้เห็นตัวเลขประชากรในพื้นที่ที่แท้จริง เพื่อเป็นข้อมูลให้

4.2.3

4.2.3.1

/

ต้องสร้างพื้นฐานสำคัญที่

4.2.3.1.1

และมีสุขภาพในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้หมายถึงรวมถึงการอยู่อาศัยและได้รับการดูแลที่ดีและเป็นธรรม

4.2.3.1.2

ๆ ตามรัฐธรรมนูญและการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.2.3.1.3

4.2.3.1.4

สังคม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือจากส่วนอื่น

4.2.3.1.5

ทั้งหลายตามแนวทางการปฏิรูประบบสุขภาพที่ดำเนินการอยู่

4.2.3.2

4.2.3.2.1

4.2.3.2.2

คัญในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.2.3.2.3

4.2.4

(Health impact assessment (HIA)
(Environmental impact assessment (EIA)

EIA

4.2.5

และอุบัติภัยสารเคมี ซึ่งมีแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 -2564)

:

:

:

การตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัด
ระยอง จากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน

1.

2

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	
	(n = 402)	ร้อยละ
เพศ		
	219	54.5
	183	45.5
	402	100
อายุ		
15-24	29	7.2
25-34	41	10.2
35-44	100	24.9
45-54	125	31.1
55	106	26.4
	1	0.2
	402	100

2 ()

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	
	(n = 402)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
	14	3.5
	153	38.1
	71	17.7
/ .	48	11.9
/ .	32	7.9
	61	15.2
	22	5.5
	1	0.2
	402	100
อาชีพ		
/	12	3.0
	47	11.7
/	42	10.5
	93	23.1
	108	27.0
	35	8.7
	61	15.2
	1	0.2
	1	0.2
	1	0.2
	1	0.2
	402	100

2 ()

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	
	(n = 402)	ร้อยละ
ภูมิสำเนาเดิม		
	219	54.48
	11	2.74
	13	3.23
	91	22.63
	36	8.96
	5	1.24
	27	6.72
	402	100
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาบตาพุด		
1	5	1.2
1-10	68	17.0
11-20	83	20.6
21-30	62	15.4
30	184	45.8
	402	100
สถานภาพสังคมในชุมชน		
	9	2.2
	52	12.9
	32	8.0
	282	70.2
	1	0.2
	1	0.2
	25	6.3
	402	100

	2		219	54.5
183		45.5	45-54	125
31.1		55	106	26.4
			153	38.1
		71	17.7	
109		27.1		93
23.1			219	
54.48		91	22.64	
	30		184	45.8
	11-20	83	20.6	
		282	70.1	
52		12.9		

2. ผลกระทบของจากการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ

3. เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ

ผลกระทบจากการพัฒนาชุมชน	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
	3.45	0.46		2
	3.35	0.53		3
	3.69	0.84		1
	2.96	0.85		4
	3.31	0.55		-

3

$(\bar{X} = 3.31)$

$(\bar{X} = 3.69)$

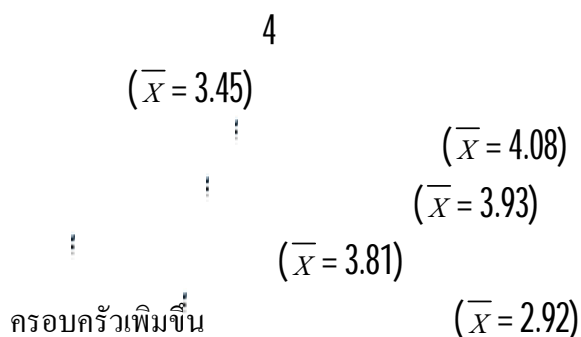
$(\bar{X} = 3.45)$

$(\bar{X} = 3.35)$

$(\bar{X} = 2.96)$

4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ

ผลกระทบของการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. รายได้ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น	2.92	0.80		12
2. ค่าครองชีพในครัวเรือนเพิ่มขึ้น	3.37	0.87		7
3. ภาระหนี้สินในครัวเรือนเพิ่มขึ้น	3.07	0.98		10
4. :	3.02	0.90		11
5. :	3.65	0.79		4
6. ราคาที่ดินในชุมชนมีราคาสูงขึ้น	4.08	0.82		1
7. พื้นที่เพาะปลูกทำการเกษตรในชุมชนลดน้อยลง	3.26	1.24		8
8. ในชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น	3.81	0.85		3
9. จและกิจการบ้านเช่าในชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น	3.93	0.85		2
10. พื้นที่ขาดทุนสามารถสร้างโอกาสในการลงทุนที่ดี	3.60	0.87		5
11. คนในชุมชนไม่มีโอกาสทำงานในโรงงานเนื่องจาก	3.43	1.12		6
12. ชาวประมงมีรายได้ลดลงต้องเปลี่ยนไปประกอบ	3.23	0.94		9
	3.45	0.46		-

ผลกระทบของการพัฒนาชุมชนด้านสังคม	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1.	3.12	0.49		21
2. น้ำประปาเพื่อการอุปโภค ()	3.03	0.99		23
3. ดื่มน้ำประปา ซึ่มีน้ำบรรจุถังมาดื่มแทน	4.03	1.00		2
4. ถนน มีเพิ่มขึ้นและปรับปรุงสภาพถนนทำให้สะดวกต่อการ	3.46	1.00		11
5. ขนาดของครอบครัวของคนในชุมชนเปลี่ยนจากครัวเรือน	3.42	0.89		13
6.	3.44	1.00		12
7.	2.88	1.02		25
8. ตนเองและครอบครัวมีความพึงพอใจในชีวิตที่อาศัยอยู่ใน	3.50	0.91		9
9.	3.20	1.02		19
10.	3.17	1.16		20
11. :	3.50	1.01		10
12. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นไปตามหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้าน)	3.26	0.81		16
13.	3.51	0.86		7
14. :	3.42	1.14		14
15.	3.63	1.06		4
16.	3.41	0.99		15
17. :	4.18	0.88		1
18. นเทิง และแหล่งอบายมุขในชุมชน เพิ่มขึ้น	3.25	1.13		17

5 ()

ผลกระทบของการพัฒนาชุมชนด้านสังคม	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
19.	4.01	1.07		3
20.	3.50	1.18		8
21.	3.52	0.81		6
22.	3.09	1.09		22
()				
23.	2.80	1.05		26
24.	2.92	1.04		24
25.	3.56	1.07		5
26.	2.69	1.16		27
HIV				
27.	3.21	1.14		18
28.	2.19	1.22		28
	3.35	0.53		-

5

 $(\bar{X} = 3.35)$

น้ำประปา ซื่อน้ำบรรจุถังมาดื่มแทน

 $(\bar{X} = 4.18)$ $(\bar{X} = 4.03)$ $(\bar{X} = 4.01)$ $(\bar{X} = 2.19)$

6

ผลกระทบของการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ฝุ่นและควัน จากโรงงานเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.69	0.97		3
2. กลิ่นเหม็นจากโรงงานเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.37	1.05		6
3. ()	3.18	1.01		8
4. ()	3.42	1.24		5
5. ()	3.70	1.26		2
6. น้ำฝนที่ตกในชุมชนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ()	3.94	1.18		1
7. ()	3.20	1.14		7
8. ()	3.55	1.09		4
9. ()	2.84	1.07		9
10. ()	1.19	3.05		10
	3.69	0.84		-

6

($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ น้ำฝนที่ตก () ($\bar{X} = 3.94$) ()

($\bar{X} = 3.70$)($\bar{X} = 3.69$)($\bar{X} = 1.19$)

ผลกระทบของการพัฒนาชุมชนด้านสุขภาพ	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการระคายเคือง	3.15	1.13		5
2. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการผื่นคัน	3.25	1.11		4
3. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการไอ จามผิดปกติ	3.26	1.09		2
4. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการแน่นหน้าอก	3.02	1.09		9
5. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการแสบตา แสบจมูก	3.05	1.09		8
6. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน	2.19	1.13		15
7. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการอ่อนเพลียง	2.98	1.06		11
8. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีความเครียด	3.11	1.05		7
9. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยใน	3.26	1.12		3
10. :	2.97	1.08		12
11. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มี	3.01	1.05		10
12.	3.30	1.07		1
13.	2.95	1.06		13
14.	2.85	1.10		14

7 ()

ผลกระทบของการพัฒนาชุมชนด้านสุขภาพ	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
15.	2.14	1.04		18
16. คนในชุมชนเป็นโรคมาเร็งเพิ่มขึ้น	3.13	1.21		6
17. HIV เพิ่มขึ้น	2.46	1.10		16
18.	2.46	1.11		17
	2.96	0.85		-

7

 $(\bar{X} = 2.96)$ $(\bar{X} = 3.30)$ $(\bar{X} = 3.26)$ $(\bar{X} = 3.26)$

เพิ่มขึ้น

 $(\bar{X} = 2.14)$

3. การดำเนินการแก้ไขผลกระทบต่อชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ

8

การดำเนินการแก้ไขผลกระทบต่อชุมชน	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
	2.77	0.83		4
	3.11	0.63		2
	2.86	0.67		3
	3.35	0.65		1
	3.02	0.59		-

8

 $(\bar{x} = 3.02)$ $(\bar{x} = 3.35)$ $(\bar{x} = 3.11)$ $(\bar{x} = 2.86)$ $(\bar{x} = 2.77)$

9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การดำเนินการแก้ไขด้านเศรษฐกิจ	$(n = 402)$		ระดับ	อันดับ
	\bar{x}	SD		
1.	2.82	1.03		1
2.	2.78	0.98		2
3.	2.73	0.93		4
4.	2.76	0.92		3
	2.77	0.83		-

9

 $(\bar{x} = 2.77)$ $(\bar{x} = 2.82)$ $(\bar{x} = 2.76)$ $(\bar{x} = 2.78)$ $(\bar{x} = 2.73)$

การดำเนินการแก้ไขด้านสังคม	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นใน	3.15	0.86		4
2. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นใน	3.15	0.91		5
3.	3.10	0.95		8
4.	3.27	0.85		1
5.	3.15	0.83		3
6.	2.91	0.92		11
(
)				
7. เทศบาลมีระบบการเฝ้าระวังสื่อที่เป็นพิษภัยต่อเด็กและเยาวชน	3.03	0.93		9
8.	3.13	0.89		7
9. เงินกองทุนพัฒนาชุมชน(จัดตั้งขึ้นโดยภาคอุตสาหกรรมและ	3.20	0.99		2
)				
10.	3.15	0.92		6
11.	3.00	0.95		10
เป็นกลไกในการจัดการปัญหาในพื้นที่มาบตาพุด				
	3.11	0.63		-

$$10$$

$$(\bar{X} = 3.11)$$

$$(\bar{X} = 3.27)$$

$$)$$

(จัดตั้งขึ้นโดย

$$(\bar{X} = 3.20)$$

$$(\bar{X} = 3.15)$$

กลุ่มพิเศษ (เช่น เด็กข้ามชาติ เด็กเร่ร่อน เด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี เด็กในสถานพินิจฯ และเด็กแกมบ์

$$)$$

$$(\bar{X} = 2.19)$$

11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ

	การดำเนินการแก้ไขด้านสิ่งแวดล้อม	$(n = 402)$		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.		2.90	0.99		12
2.		3.22	0.85		1
3.		3.10	0.88		2
4.	การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ 24 ชั่วโมงเพื่อรับแจ้งเหตุและ	3.06	0.93		4

11 ()

การดำเนินการแก้ไขด้านสิ่งแวดล้อม	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
5.	3.07	0.86		3
6.	2.94	1.00		8
!				
!				
อันตรายบ้าง เป็นโรงงานที่มีความเสี่ยงระดับไหน ฯลฯ				
!				
7.	2.91	1.00		11
!				
!				
8.	2.95	0.91		7
9. ภาครัฐมีการสร้างพื้นที่สีเขียวเป็นแนวกันชนระหว่าง	2.92	0.91		9
10.	2.91	0.93		10
(Buffer zone)				
11.	2.98	0.90		5

11 ()

	การดำเนินการแก้ไขด้านสิ่งแวดล้อม	(n = 402)		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
12.		2.84	0.97		13
13.	:	2.98	0.95		6
14.	:	2.32	1.05		17
15.	:	2.42	0.99		15
16.	:	2.36	0.99		16
17.	:	2.65	0.96		14
		2.86	0.67		-

11

 $(\bar{X} = 2.86)$

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีการจัดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศบริเวณชุมชนเพื่อให้มีการ

 $(\bar{X} = 3.22)$

เพื่อแก้ไขให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชนที่อยู่โดยรอบ

 $(\bar{X} = 3.10)$ $(\bar{X} = 3.07)$

:

 $(\bar{X} = 2.32)$

12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ

	<i>(n = 402)</i>		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1.	4.01	0.78		1
2.	3.64	0.85		2
3.	3.49	0.94		3
4.	3.41	0.93		4
5.	3.19	0.92		5
6.	3.02	0.97		7
7.	3.01	0.93		8
8. อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง (EHIA)	3.06	1.00		6
	3.35	0.65		-

12
($\bar{X} = 3.35$)

($\bar{X} = 4.01$)

($\bar{X} = 3.64$)

($\bar{X} = 3.49$)

$$(\bar{x} = 3.01)$$

แนวทางการแก้ไขปัญหา ผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง

ด้านเศรษฐกิจ

1. พื้นที่มาบตาพุดมีราคาที่ดินสูงขึ้น
- 2.

ด้านสังคม

1. ()
2. :
3. :

อุบัติเหตุถึงขั้นบาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่มขึ้น

- 4.
5. ()

6. / /

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. :
2. :
- 3.

4.

5.

ด้านสุขภาพ

1.

2.

(EHIA)

(Focus group discussion)

1.

1.1 พื้นที่มาบตาพุดมีราคาที่ดินสูงขึ้น คนดั้งเดิมที่อยู่ในชุมชนไม่ได้รับผลกระทบ
 เพราะมีที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย และทำการเกษตรกรรม แต่คนต่างถิ่นที่เข้ามาทำงานอยู่ใน
 ภาคอุตสาหกรรมถ้าต้องการมีที่ดินเพื่อ

1.2

1.2.1

1.2.2

กรรมควรสร้างความเชื่อมั่นและความจริงใจให้กับชุมชนให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะช่วยเหลือ

2.

2.1 ()

2.2 คนในชุมชนไม่ค้ำน้ำประปาแต่ซื้อน้ำบรรจุถังมาค้ำแทนเนื่องจากคนในชุมชน
()

ชุมชนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้นแนวทางแก้ไขคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำประปาต้อง
ปรับปรุงคุณภาพของน้ำประปา และประชาสัมพันธ์สร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของน้ำประปา

2.3

เกิดอุบัติเหตุถึงขั้นบาดเจ็บและเสียชีวิต ปัญหาที่เกิดในชุมชน มีแนวทางการแก้ไขได้หลายวิธีคือ

()

อยู่ในชุมชนเพื่อความปลอดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกรมการขนส่งทางบก และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2.4

2.5 (เด็กเร่ร่อน เด็กที่ติดเชื่อเฮคส์ เด็กในสถานพิ)

2.6 / / จัดการปัญหาในพื้นที่มาบตาพุด เนื่อง

กิดขึ้น ดังนั้นเพื่อความเป็นเอกภาพใน

3.

3.1 น้ำฝน ห้วย หนอง คลอง บึง และน้ำบ่อไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการบริโภค และอุปโภคได้นั้น พบว่า ไม่สามารถใช้เพื่อการบริโภคได้แล้ว และไม่สามารถแก้ไขได้ แต่เพื่อแก้ไข และนำมาใช้ได้ เช่น การซักล้าง การเกษตร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางในการส่งเสริมความรู้การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคให้กับชุมชน และคนในชุมชนควรวางแผนจัดการการใช้น้ำเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์เช่น น้ำบ่อ น้ำใต้ดินที่เป็นน้ำสนิมเหล็ก ปล่อยให้

3.2 สัตว์น้ำจัดตามแหล่งน้ำธรรมชาติลดน้อยลงและสูญหายไป ไม่ได้เกิดจากคุณภาพน้ำผิวดินมีคุณภาพเสื่อมโทรม เพราะน้ำผิวดินยังสามารถใช้เพื่อการอุปโภคได้ แต่ที่สูญหายไปนั้น เนื่องจากประชากรในชุมชนที่เพิ่มขึ้น

เพื่อการบริโภคหรือนำมาค้าขาย ด้วยเหตุนี้ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดน้อยลงและบางชนิดได้สูญหายไปจากชุมชนอย่างถาวร แนวทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ คือชุมชนต้องสำรวจแหล่งน้ำในชุมชนและกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ

เกี่ยวข้องสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำให้กับชุมชนเพื่อเป็นการขยายพันธุ์ และเพิ่มจำนวนสัตว์น้ำ

3.3

บ้างเป็นครั้งคราวในช่วงที่โรงงานมีการซ่อมบำรุง ซึ่งจะมีการแจ้งและประชุมกับชุมชนในทุกครั้งที่มีการดำเนินการ แต่ฝุ่นและควันที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่ นั้น เกิดจากยานพาหนะของภาคอุตสาหกรรม

ที่เกี่ยวข้องทั้งกรมการขนส่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เทศบาลเมืองมาบตาพุด และผู้ประกอบการขนส่ง

3.4

ดังกล่าวลี้ลับไป แต่อย่างไรก็ตามคนในชุมชนเห็นว่าควรมีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพเพื่อดูแลคน

พัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยมีข้อเสนอว่า เทศบาลเมืองมาบตาพุดควรเป็นพี่เลี้ยงในการบริหารจัดการ

1 1 1 ()

3.5

ให้ความรู้เกี่ยวกับมลภาวะและวิธีการป้องกันมลภาวะ เนื่องจากคนในชุมชนมาบตาพุดขาดความรู้

Line

การให้ข้อมูลสารตั้งต้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนมีข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4.

4.1

ระบบเดินหายใจ ภูมิแพ้ ผื่นคัน และมีโอกาสต่อการเป็นโรคมะเร็งสูงขึ้น เป็นสภาพปัญหาที่ชุมชน

4.2

(EHIA) เนื่องจาก คนในชุมชนส่วนใหญ่ ไม่เข้าใจการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(EHIA) แนวทางแก้ไขคือ โรงงานอุตสาหกรรมที่จัดทำเวทีประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ

(EHIA)

3

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

:

1) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชน ด้านสุขภาพ

2)

3)

7

12

3 : 22

. . 2536 . . 2557

402

(Focus group)

10

13

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยผลกระทบต่อ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และ ด้านสุขภาพ จากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด

1.1

การพัฒนาของพื้นที่มาบตาพุดจากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ เกษตรกรรมลดลง คนในชุมชนมีค่าครองชีพและหนี้สินเพิ่มขึ้น และพื้นที่มาบตาพุดมีราคาที่ดิน

ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งกิจการบ้านเช่า และการค้าขาย

ที่สูงขึ้นไม่ได้เกิดจากรายได้ของประชากรในพื้นที่ แต่เกิดจากผลของภาคอุตสาหกรรม และคนใน

:

ดี ทำให้สร้าง ความเลื่อมล้ำและโอ

1.2

การพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

ในชุมชนลดลงจากระบบเครือข่ายเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์กันตามหน้าที่ การอพยพย้ายถิ่นของ

เรียนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ การถูก
 HIV ()

การจราจรที่คับคั่งทำให้เกิดอุบัติเหตุมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วนในบริเวณสี่แยกต่าง

จัดตั้งกลไกภาคประชาชน สร้างความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมกับชุมชน ภาคอุตสาหกรรม

าเพื่อสามารถรองรับแหล่งงานในพื้นที่ มีการสร้างกิจกรรมและระบบเครือข่ายเฝ้าระวังแก่
 เด็กและเยาวชน และควรมีการจัดการระบบภายในพื้นที่มาบตาพุดให้สามารถนำมาใช้พัฒนาสังคม

1.3

(VOCs) 40

20

และน้ำฝนมีคุณภาพเสื่อมโทรมไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ ส่วนคุณภาพน้ำทะเล
น้ำชายฝั่งทะเล ประเภทที่ 5 ()
นอกจากนี้พบว่ามีสารกัดเซาะชายฝั่งเป็นบริเวณกว้างตั้งแต่หาดพลา อำเภอบ้านฉาง ถึงหาดแสง
จันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สร้างความเสียหายทางนิเวศชายฝั่ง และการท่องเที่ยวในชุมชน
นลงทั้งชนิดและปริมาณ คุณภาพสัตว์น้ำเสื่อมโทรมจนบางชนิดไม่สามารถ
นำมาบริโภคได้ ส่วนการจัดการกากอุตสาหกรรมมีการลักลอบทิ้งในแหล่งชุมชนบ่อยครั้ง และเกิด

ต่างๆ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

1.4

ต่างๆ เช่น แสบจุก แสบตา หายใจไม่ออก วิงเวียนศีรษะ คัน จี้นคัน ตาบวม แขนงน้ำออก ทำให้คน
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เสียงจากโรงงาน และเสียงจากยานพาหนะที่เพิ่มมากขึ้นทำให้เกิด

HIV

(EHIA) :

ภาครัฐต้องกำกับ ควบคุมให้โรงงานมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี โรงงานอุตสาหกรรมต้องสร้าง
(Buffer zone)

2. ผลตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัด
ระยองจากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน

2.1

2.1.1

ธุรกิจและกิจการบ้านเช่าในชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก

ครอบครัวเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2

ก ได้แก่ คนต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนมากขึ้น อยู่ในระดับมาก
คนในชุมชนไม่ดื่มน้ำประปา ซึ่ื่อน้ำบรรจุถังมาดื่มแทน อยู่ในระดับมาก

2.1.3

()

ห้วย หนอง คลอง บึงที่อยู่ในชุมชนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการ
ฝึ่นและคว้น จากโรงงานเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใน

2.1.4

∴
∴
∴

2.2

2.2.1

2.2.2

(จัดตั้งขึ้นโดย

)

(

∴

)

2.2.3

∴

สม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชนที่อยู่โดยรอบ อยู่ใน

:

2.2.4

:

คนในชุมชนมีความตระหนักรู้ในเรื่องอันตรายจากพิษของสารเคมีที่มี

ผลกระทบและวิธีการสร้างเสริมสุขภาพในภาวะมลพิษให้กับคนในชุมชนอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบ ของการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง

3.1

3.1.1 พื้นที่มาบตาพุดมีราคาที่ดินสูงขึ้น คนดั้งเดิมที่อยู่ในชุมชน
ไม่ได้รับผลกระทบ เพราะมีที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย และทำการเกษตรกรรม แต่คนต่างถิ่นที่

:

3.1.2

เมืองมาบตาพุด อย่างทั้งถึงทั้งแรงงานในระดับวิชาชีพ และแรงงานวุฒิการศึกษาขั้นต้น
ที่เป็นเครือข่ายระหว่างชุมชนและโรงงาน ที่สามารถสร้างการเข้าถึงของการรับรู้ได้

:

3.2

3.2.1

()

:

3.2.2

คนในชุมชนไม่ดื่มน้ำประปาแต่ซื้อน้ำบรรจุถังมาดื่มแทน เนื่องจากคนในชุมชนไม่เชื่อมั่นในคุณภาพ (ความสะอาด) และมีค่านิยมของการดื่มน้ำบรรจุขวด

:

ปรับปรุงคุณภาพของน้ำประปา และประชาสัมพันธ์สร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของน้ำประปา เพื่อให้ชุมชนหันมาบริโภคน้ำประปา สามารถ

3.2.3

ทำให้การจราจรติดขัด และเกิดอุบัติเหตุถึงขั้นบาดเจ็บและเสียชีวิต ปัญหาที่

:

-

เป็นต้น การกำหนดการสัญจรของรถบรรทุกให้ใช้เส้นทางหลัก ควรหลีกเลี่ยงเส้นทางรองที่อยู่ในชุมชนเพื่อความปลอดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกรมการขนส่งทางบก และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้อง

3.2.4

ไปสู่การวางแผนและกิจกรรมที่เชื่อมโยงสร้างเด็กและเยาวชนให้มีทักษะในชีวิตมากขึ้น

3.2.5

การเฝ้าระวังสื่อที่เป็นพิษภัยต่อเด็ก

3.2.6 จากผลกระทบที่เกิดขึ้น

พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตปกครองพิเศษ

3.3

3.3.1

งานที่เกี่ยวข้อง

น้ำใต้ดินที่เป็นน้ำ

3.2

สำรวจแหล่งน้ำในชุมชนและกำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ พื้นที่
งานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำให้กับ

3.3

ภาคอุตสาหกรรมที่ต้องผ่านชุมชน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกรมการขนส่ง

3.4

มีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพเพื่อดูแลคนใน

1

1 กองทุนสุขภาพชุมชน (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในชุมชน) โดยตั้งคณะกรรมการ

3.5

3.4

3.4.1

ที่ชุมชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากแหล่งกำเนิด

3.4.2

(EHIA)

3

อภิปรายผล

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านเศรษฐกิจ และสังคมพบว่าการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุดจากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่เกษตรกรรม

ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งกิจการบ้านเช่า และการค้าขาย

พื้นที่มาบตา

หลักที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติและอุตสาหกรรม
จำนวนโรงงานจึงเพิ่มมากขึ้นบนพื้นที่เกษตรกรรมเดิมภายใต้ราคาที่ดินที่สูงขึ้นจาก

และประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม

(The stage of economic growth theory)

(Take-off stage)

(Rostow, 1990, pp. 4-16)

ชาชนจากพื้นที่อื่น ย้ายถิ่นเข้าอาศัยและทำงานเป็นจำนวนมาก

แนวคิดของ พัทธินทร์ สิริสุนทร (2547, หน้า 92-93) ที่กล่าวว่าลักษณะที่สำคัญของสังคมที่

สัดส่วนน้ำลดจำนวนลงทั้งชนิดและปริมาณ คุณภาพส้วมน้ำเสื่อม โทรมจนบางชนิดไม่สามารถ
กับปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

(2541, หน้า 539) ทึกล่าว่าสาเหตุของปัญหา

หายใจ และร่างกาย เกิดอาการต่างๆ เช่น แสบจุก แสบตา หายใจไม่ออก วิงเวียนศีรษะ คับชื้นผื่น

เรื้อรัง นอกจากนี้เสียงจากยานพาหนะที่เพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดอาการเครียด สร้างความรำ

รบกวนทุกสินค้าที่มีเพิ่มมากขึ้นและวิงตลอด

(2552, 25)
17-24)

(2552, 12-14)

(2541,

เนื้อเยื่อร่างกาย ซึ่งมลสารแต่ละชนิดจะเป็นผลกระทบต่อสุขภาพต่างกัน

การตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัด
ระยองจากงานวิจัยกับสภาพจริงในชุมชน

พบว่าพื้นที่มาบต

และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมีเพิ่มมากขึ้น

พื้นที่มาบตาพุดมี

การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมทำให้เกิดการ

เกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรม

(2541)

มีการจ้างงาน ประชาชนมีรายได้เพิ่ม และ โรงไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งของสุนทรียภาพและการท่องเที่ยว

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ พบว่าน้ำฝน และน้ำจากห้วย หนอง คลอง บึง
ที่อยู่ในชุมชนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้

จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2557)

คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำที่รองรับน้ำเสียจากกิจกรรมอุตสาหกรรม และแหล่งน้ำที่

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งนี้

ล้อมในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่ม

แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง
จังหวัดระยอง

ด้านเศรษฐกิจ

ที่จะซื้อที่ดินในราคาสูงได้ต้องอยู่

ตนเองในค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

ที่สามารถสร้างการเข้าถึงของการรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ควรทำข้อตกลงร่วมกัน

สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องมาจาก ราคาที่ดินไม่มีแนวโน้มที่ราคาจะลดลง

ทั้งๆที่สามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่
ให้เพิ่มขึ้น

ซึ่งคนต่างถิ่นมี

(2555, 239-240)

รายได้ควรมีการตอบแทนคนในชุมชนเพื่อชดเชยในสิ่งที่ชุมชนได้รับผลกระทบ

ความเร็ว เพื่อเตือนให้ผู้ขับชะลอความเร็ว รวมถึงการจัดทำปี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกรมการขนส่งทางบก และเจ้าหน้าที่

ของการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน เทศบาล สถานีตำรวจ

ทั้งตั้งแต่หลักรื้อขึ้นไปก็มีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก
ถึงแม้วิ่งผ่านชุมชนที่มีความแออัดก็ไม่ชะลอความเร็ว และไม่คอยรักษากฎจราจร

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2554)

2 1) 2) .

!

เอกภาพในการจัดการ ร่วมกับชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น และหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการ

!

!

พื้นที่มาบตาพุด

!

!

ที่เป็นหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานในท้องถิ่น

!

!

!

!

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาบตา

..

2550

284

9 การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

(2555, 13)

(2552,

236)

เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมีศักยภาพ และมีความพร้อมที่ทำให้อุตสาหกรรมเข้ามาเป็นจำนวน

!

!

ต้องสำรวจแหล่งน้ำในชุมชนและกำหนดพื้นที่
อนุรักษ์สัตว์น้ำ พื้นที่จับสัตว์น้ำ และสร้างข้อตกลงร่วมกันในแต่ละชุมชน นอกจากนี้หน่วยงานที่
เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อขย
กำหนดพื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ พื้นที่จับสัตว์น้ำในแต่ละชุมชน สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้

ชุมชนตามมาตรา 66 ที่กล่าวว่าบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

ท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555,
31-37)

1 1 1 ()

สาเหตุที่ต้องมีแนวทางแก้ไขแบบนี้เนื่องจาก

ทั้งระบบทางเดินหายใจ อาการผื่นคัน และภูมิแพ้

(2552, 171, 233) (2549, 101) (2554, 20-26)
(2533, 107) (2545, 113-114)

และหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้บริหารจัดการ ควรจัดให้มีแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการ

สื่อสารสื่อสังคมกับชุมชนในรูปแบบ LINE

แบบนี้เนื่องจาก

(2545, 99-100)

(Precaution principle)

(Public disclosure)

เกี่ยวกับประเภทอุตสาหกรรม มลสาร อันตราย และข้อปฏิบัติสำหรับชุมชน เพื่อเป็นการสื่อสารต

มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนควรมีการปรับแก้ค่ามาตรฐานการปล่อยมลพิษประเภทต่าง

นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมลพิษ

(2545, 99-100)

(2546, 92-117)

ให้แก่ประชาชนให้มากกว่านี้ เช่น ก่อนโรงงานจะมาตั้งต้องแจ้งข้อมูลต่าง

และประชาชนในพื้นที่ ให้ทราบว่าโรงงานที่มัตังมีสารพิษชนิด ขั้นตอนการผลิตเป็นอย่างไร มีสารเคมีอะไรที่เป็นอันตรายบ้าง เป็นโรงงานที่มีความเสี่ยงระดับไหน ฯลฯ ดังนั้นหน่วยงาน

รับรู้ เพื่อจะได้มีการวางแผนป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นร่วมกัน
ของคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื่องจากค่ามาตรฐานบางชนิด ประชาชนไม่สามารถทนรับได้ เช่น จาก

หายใจไม่สะดวก และมีผู้เป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจเพิ่มมากขึ้น

โรงงานอุตสาหกรรมที่จัดทำเวทีประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EHIA)

3

นี้เนื่องจาก การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA)

(2533, 107) (2554, 11)

ในมาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการ

สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่

(EHIA)

(HIA) ร่วมกับภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1.

คนในชุมชน และแผนการการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะชีวิตชีวิตเพิ่มขึ้น

2.

สร้างความร่วมมือกับคนในชุมชนมาบตาพุดเพิ่มขึ้น

;

1.

2.

!

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ สุขเกษม. (2537). สังคมวิทยา-มานุษยวิทยาเบื้องต้น. :
- . (2554). รายงานสถานการณ์เรื่องมาตาศักดิ์กับการแก้ไขปัญหาล้างแควลุ่ม
จังหวัดระยอง. :
- . (2554). รายงานการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหามลพิษในเขต
ควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง. :
- กฤตยา ตติรังสรรค์สุข. (2539). เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น. :
- . (2543). บทบาทของชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของ
ประชาชนในบริเวณใกล้เขื่อนนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจังหวัดระยอง. :
- . (2549). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างรัฐ ชุมชนและ
กลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง,
- . (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์แนวทางการพัฒนาจังหวัดระยอง
สู่เมืองนิเวศเศรษฐกิจ. :
- . (2549). การจัดทำผังพิสัยระบบสุขภาพ
สุขภาพะ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาด้านสุขภาพในภาคตะวันออก. :
- ().
- เกษม จันทร์แก้ว. (2541). เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. :
- เกษม จันทร์แก้ว. (2545). การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน. :
- . (2541). ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมจากนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูนต่อ
ผู้ใช้งานและชุมชนโดยรอบ.
- ไชแสง รัควานิซ. (2542). มนุษย์กับเศรษฐกิจ. ใน มนุษย์กับสังคม. :

- มเต็มทางเทคนิคเพื่อลดและขจัดมลพิษในมาบตาพุดและพื้นที่
 . (2553). รายงานฉบับสมบูรณ์สถานการณ์ปัจจุบันประเด็นปัญหาที่สำคัญ
 ของปัญหามลพิษและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและเติมเต็มในมาบตาพุดและพื้นที่
 ใกล้เคียง.
- จรีพร ชีรานนท์. (2526). วิถีชีวิตคนในเมืองภายใต้ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน. :
- จ้านง อติวัฒน์สิทธิ และคณะ. (2532). สังคมวิทยา. :
 . (2554). สถานการณ์คุณภาพน้ำและความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหามลพิษ
 ทางน้ำของชุมชนบริเวณ โดยรอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น
 จังหวัดขอนแก่น.
- จุไร ทัพวงษ์. (2536). การจัดการสิ่ง : . เอกสารประกอบ
 การประชุมทางวิชาการ เรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. :
 . (2556). การประชุมวิชาการระหว่างประเทศ เรื่องการสื่อสารความเสี่ยง:
 แนวทางสร้างอนาคตมาบตาพุด. :
- ฉวีวรรณ สายบัว. (2554). การกำหนดและดำเนินการตามนโยบายเพื่อสาธารณะประโยชน์: กรณี
 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุด. :
 . (2553). การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 2). :
 . (2550). ความเข้าใจเบื้องต้นที่เกี่ยวกับสันติวิธี และธรรมชาติ
 ความขัดแย้งในสังคมไทย. :
- ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2550). รายงานสถานการณ์มลพิษในเขตมาบตาพุด และศักยภาพในการ
 ป้องกันและแก้ไขปัญหา. . . .
- ณรงค์ ต่อสุวรรณ. (2559). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความคาดหวังของเกษตรกรในการ
 เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวและชุมชนอันเนื่องมาจากโครงการ
 พัฒนาพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง
 จังหวัดระยอง.

- ณรงค์ เลี้ยงประชา. (2539). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย* (3). :
- (2557). *การศึกษาปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อชุมชน โดยทฤษฎีขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม*.
- (2538). *รัฐกับการพัฒนาประเทศ* (3). :
- ต. (2550 ก). *มลพิษ สุขภาพและอุตสาหกรรมที่มาบตาพุด*. . . .
- (2550). *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหามลพิษและผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนแนวทางการดำเนินงานของรัฐ และข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหา กรณีพื้นที่อุตสาหกรรมอำเภอเมืองและอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง*. . . .
- (2552). *อนาคตระยองเส้นทางสู่สังคมสุขภาพ*. :
- (2553). *การประเมินผลกระทบทางสังคมอย่างเคร่งครัด (SIA): เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เราต้องการ*. :
- (2526). *ประวัติและสิทธิเศรษฐกิจ*. : วิเจ.พรินดิง.
- เทศบาลเมืองมาบตาพุด. (2535). *แผนพัฒนาเทศบาลตำบลมาบตาพุด ระยะปานกลาง พ.ศ. 2536-2539*. :
- เทศบาลเมืองมาบตาพุด. (2554). (. . 2554-2556). :
- (2557). (. 2557-2561).
- 10 2557, <http://www.mth.go.th>
- ธงชัย พรรณสวัสดิ์. (2554). 67
- (2538).

- (2555). การย้ายชุมชนที่อยู่อาศัยที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะทางอากาศ
- (2552).
- รวาทการ. (2553).
- นิรมล สุธรรมกิจ. (2551).
- (2542).
- (2533).
- (2541).
- (2543). ผลกระทบจาก โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกต่อชาวประมง:
- วะสี. (2548). (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี:
- ประสิทธิ์ คงยงศิริ. (2542). การวิเคราะห์ผล (10).
- ประสิทธิ์ นิรัตศยกุล. (2539).
- (2548). (พิมพ์ครั้งที่ 4).
- ปรีชา สุรินทร์พันธุ์. (2538). (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:

. (2552).

. (2545).

พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2547). แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม. ใน

พีระ รัตนวิจิตร. (2536). กระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาค

. (2557).

. (2554).

. (2546).

. (2553).

มัลลิกา มีดีโก. (2530).

เลอศักดิ์ เกิดวัฒน์. (2543).

วราคม ทีสุกะ. (2527).

วิทยากร เชียงกุล. (2536).

. (2545). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่พักอาศัยใกล้นิคมอุตสาหกรรม

. (2555). :

∴ . (2554).

. (2545).

9. :

. (2545). แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก.

สนธยา พลศรี. (2541).

สนธิท สัมครการ. (2538).

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

สมจิตร สุพรรณทัศน์. (2537). การวิจัยทางสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ.

, 22(2), 50-57.

. (2557).

∴ . (2536).

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2533). ชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานที่ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ. :

∴ โนนสูง. (2543).

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526).

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2538). ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.

∴

สัญลักษณ์ ศุภนาม. (2542).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2525).

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2534).

(2552).

ตสาหกรรมไทยและกรอบแนวทางการพัฒนาพื้นที่ เมืองอุตสาหกรรมนิเวศน์และ
ชุมชนที่ยั่งยืน. 20 2556, <http://www.nesdb.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554).

1-10 (พ.ศ. 2504-2554).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554).

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2553).

(2555).

(2553).

2553.

(2531).

สำนักงานสถิติแห่งชาติและกรมประมง. (2529). *สามโนประมงทะเล พ.ศ. 2528 ของประเทศไทย*

1 ()

13 (). (2555).

2554

13 ().

สุจรรยา ทั้งทอง. (2541).

สุจิตรา วาสนาคำรงดี. (2554). (Strategic
Environmental Framework) (Eco Industrial
Town): กรณีศึกษาพื้นที่มาบตาพุด จ.ระยอง.

(2552).

นแก้ว, ปรีชา คูวินพันธ์ และประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาดี. (2543).

สุวัจน์ สงวนวงศ์. (2540).

ถิธร เหลืองอร่าม. (2527).

(2543).

(2541).

อนันต์ เกตุวงศ์. (2541).

(2557).

(2551). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยการจัดพื้นที่ชายฝั่ง

().

อรุณี อินทร์ไพโรจน์. (2554).

(2547).

Ahirz, S., Nedjraoui, D., & Sadki, N. (2010) The impact of industrial pollution on ecosystem of Reghaia Lake (Algeria), Desalination and Water Treatment.

- Best, J. W. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Canter, L. W. (1996). *Environmental impact assessment* (2nd ed.). McGraw-Hall.
- Dye, T. R. (1982). *Understanding public policy*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ethel, I. T. (1999) *Industrial pollution control in Peru: Assessment of priorities and proposal for public policy*. The George Washington University.
- Eunice, O., Lisa, U., Zekarias, B., & Michael, G. (2014) *Industrial air pollution in rural Kenya: community awareness, risk perception and associations between risk variables*.
15 2558, <http://www.biomedcentral.com>
- Jayant, K. R. (2000). *Social impacts of Maptaphut industrial estate of the Eastern Seaboard development program, Rayong Province, Thailand*. , 10(4).
- Moore, B. (1969). *Social origins of dictatorship and democracy*. Hamondsworth: Peregrine.
- Patel, S., Nellora, M. R. R., Sadhu, H. G., Kulkarni, P. K., Patel, B. D., & Parikh, D. J. (2008). *Effects of industrial pollution on respiratory morbidity among femal residents of India*, *Archives of Environmental, Occupational Health*.
- Phuong, P. T., & Mol, A. P. J. (2004). *Communities as informal regulators: new arrangements in industrial pollution control in Viet Nam*. n.p.
- Rostow, W. R. (1990). *The stages of economic growth*. Third edition. Cambridge University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

-
-
-

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด: ผลกระทบและแนวทางแก้ไข

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนในเขต

ดำเนินการแก้ไขของผลกระทบที่เกิดขึ้น ใคร่ขอความอนุเคราะห์
ตรงกับสภาพที่เป็นจริงเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

- ✓ □
1.
 2.

15-24 25-34 35-44 45-54 55
 3.

 / . / .
 4.

 / /

 ().....
 5.

.....
 6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาบตาพุด

1 1-10 11-20 21-30 30
 7.

 ().....

ตอนที่ 2 ผลกระทบของการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และ
ด้านสุขภาพ

คำชี้แจง:

5

5

4

3

2

1

	5	4	3	2	1
ด้านเศรษฐกิจ					
1. รายได้ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น					
2. ค่าครองชีพในครัวเรือนเพิ่มขึ้น					
3. ภาระหนี้สินในครัวเรือนเพิ่มขึ้น					
4.					
5.					
6. ราคาที่ดินในชุมชนมีราคาสูงขึ้น					
7.					
8.					
9. ธุรกิจและกิจการบ้านเช่าในชุมชนมีเพิ					
10. พื้นที่มาบตาพุดสามารถสร้างโอกาสในการลงทุนที่ดี					
11. คนในชุมชนไม่มีโอกาสทำงานในโรงงานเนื่องจาก					
12.					

	5	4	3	2	1
ด้านสังคม					
13.					
14. น้ำประปาเพื่อการอุปโภค ()					
15. คนในชุมชนไม่ดื่มน้ำประปา ชื่อน้ำบรรจุถังมาดื่มแทน					
16. ถนน มีเพิ่มขึ้นและปรับ					
17. ขนาดของครอบครัวของคนในชุมชนเปลี่ยนจากครัวเรือน					
18.					
19. ผู้สูงอายุในชุมชน					
20. ตนเองและครอบครัวมีความพึงพอใจในชีวิตที่อาศัยอยู่ใน					
21.					
22.					
23.					
24. ()					
25.					
26.					

	5	4	3	2	1
27. ยาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชน					
28. ชุมชนมีความแออัด และไม่เจียบสงบ					
29. คนต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน					
30.					
31. การสัญจรบนท้องถนนในชุมชนมีปริมาณรถมากขึ้น					
32. บนท้องถนนในชุมชนเกิดอุบัติเหตุ เพิ่มขึ้นถึงขั้นบาดเจ็บ					
33. บุตรหลานของคนในชุมชนมีโอกาสหา					
34. เด็กที่ย้ายตามพ่อแม่มาพักอาศัยตามที่พักคนงาน ()					
35. เด็กและเยาวชนในชุมชนมีการทะเลาะเบาะแว้งกันมากขึ้น					
36.					
37.					
38. HIV					
39.					
40.					

ด้านสิ่งแวดล้อม					
41.					
42. กลิ่นเหม็นจากโรงงานเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน					
43. เสียงดังจากโรงงานเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน					
44. ()					
45. ()					
46. ()					
47. น้ำทะเลที่มามาตาศพุดไม่สามารถลงเล่นน้ำได้					
48. สัตว์น้ำจืดตามแหล่งน้ำธรรมชาติในชุมชน ลดน้อยลง					
49.					
50. ขยะอุตสาหกรรมมีการลักลอบทิ้งในชุมชน					
ด้านสุขภาพ					
51.					
52. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการผื่นคัน					
53. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการไอ จาม ผิดปกติ					
54. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการแน่นหน้าอก					
55. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการแสบตา					
56. มลภาวะที่เกิดขึ้น					

	5	4	3	2	1
57.					
58. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้					
59.					
60.					
61. มลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้มีอาการหงุดหงิด					
62.					
63.					
64.					
65.					
66. คนในชุมชนเป็นโรคมะเร็งเพิ่มขึ้น					
67. HIV เพิ่มขึ้น					
68. เพิ่มขึ้น					

ตอนที่ 3 การดำเนินการแก้ไขผลกระทบต่อชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม
และด้านสุขภาพ

คำชี้แจง:

5

5

4

3

2

1

	5	4	3	2	1
ด้านเศรษฐกิจ					
1.					
2.					
3.					
4.					
ด้านสังคม					
5. :					
6. :					
7.					
8.					

	5	4	3	2	1
9. สถาบันการศึกษาในพื้นที่และโดยรอบมีการเปิดหลักสูตร					
10. ()					
11.					
12.					
13. ()					
14.					
15. / /					
ด้านสิ่งแวดล้อม					
16.					
17.					

	5	4	3	2	1
18.					
19. การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ 24 ชั่วโมงเพื่อรับแจ้งเหตุและ					
20.					
21. เป็นโรงงานที่มีความเสี่ยงระดับไหน ฯลฯ มีการวางแผนป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นร่วมกัน					
22. สิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งตอบข้อสงสัยของชาวบ้านในสิ่งต่าง ๆ ข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพของน้ำในบ่อ					
23.					
24. (Buffer zone)					
25.					

	5	4	3	2	1
26.					
27.					
28. ภาครัฐ จัดหาน้ำประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภค					
29. :					
30. :					
31. :					
32. :					
ด้านสุขภาพ					
33. :					
34.					
35.					

	5	4	3	2	1
36. หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการรักษาพยาบาลคนในชุมชน					
37.					
38. ภาครัฐมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อดูแลสุขภาพให้กับคนใน					
39.					
40. (EHIA)					